

FÖRSVARETS

FORUM

nr 4 • 2014

Försvarsmaktens personaltidning

VÄLJA VAD?

Försvarspolitikerna
mot väggen

**FORTFARANDE
VÄRLDSKLASS**

Stridsfordon 90 fyller 20

GRÖNPÅSEÄTAREN

Lotta Lundgren testar
stridsportioner

**AVSLUT
AFGHANISTAN**

SISTA SVENSKA SOLDATEN HAR LÄMNAT CAMP NORTHERN LIGHTS

HAVETS ÖVERVAKARE • MOT MALI! • KRÖNIKÖR: NORDGREN CHRISTENSEN • HON HAR KOLL PÅ ÖB

7-12

18-19

23-25

29-31

Aktuellt: Ny uppfinning 3

Aktuellt: De räddade fem från branden 6

Avslut Afghanistan – och framtiden 7-12

Djupt nere i Musköberget 16-17

Flygvapnet och försvarslogistik 21-22

På jobbet: Full koll på ÖB 29-31

Till sist: Snyggaste tatueringen 32

Krönikören: Annika Nordgren Christensen 33

FÖRSTASIDAN

FOTO:
JIMMY CROONA
/COMCAM

Nationellt och internationellt

En enastående sommar går mot sitt slut. Jag hoppas att semestern gett möjlighet till välförtjänt avkoppling inför en höst som ser ut att bli intensiv för oss alla.

För några av oss bjöd sommaren inte bara på sol utan också på tuffa utmaningar.

Försvarsmakten gav ett omfattande och framgångsrikt bidrag till släckningsarbetet med anledning av branden i Västmanland – den största skogsbranden i modern tid i Sverige. Jag vill här framföra mitt varma tack till alla ni som på ett så förtjänstfullt sätt deltog för Försvarsmaktens räkning i detta arbete! Den professionalism och det engagemang ni visade vann respekt hos alla!

Även utanför nationens gränser har Försvarsmakten engagerats under sommaren:

Den första delen av det svenska truppbidraget till FN-insatsen i Mali har nu påbörjat sitt uppdrag. Detta i form av en vaktstyrka bestående av tio soldater från P 4 i Skövde. Under hösten intensifieras förberedelserna inför huvudstyrkans ankomst i januari 2015.

Rapporterna om det humanitära lidandet i konflikten i Irak har upprört oss de senaste veckorna. Med kort varsel kunde Försvarsmakten stödja MSB med transport av humanitär materiel med två Hercules-flygplan.

Den livliga internationella militära aktiviteten på och kring Östersjön fortsätter. Vår incidentberedskap hålls kontinuerligt sysselsatt. Det mesta talar för att detta är något vi får vänja oss vid framöver – en insikt vi måste bära med oss i planeringen och dimensioneringen av framtidens försvar.

I början av sommaren nåddes vi av regeringens planeringsanvisningar inför kommande försvarsbeslut. Ett intensivt arbete har nu inletts med att ta fram ett underlag som utvecklar Försvarsmaktens syn på svenskt försvars långsiktiga utveckling och vad vi klarar givet de budgetmässiga förutsättningarna. Det är givetvis helt centralt att nästa års försvarsbeslut vilar på en solid grund, präglad av uthållig balans mellan resurser och uppgifter.

Som väl inte undgått någon debatteras nu säkerhets- och försvarspolitiska frågor flitigare än på många år i Sverige. Som ÖB välkomnar jag det. En sådan debatt har alltför länge lyst med sin frånvaro och det skärpta omvärldsläge vi nu har gör den än mer angelägen. Försvarsmakten har här en viktig uppgift att bidra till att denna debatt förs på den sakliga grund som frågorna förtjänar. Väl mött i höst!

Sverker Göranson
Överbefälhavare

REDAKTIONEN

Försvarsmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och emilia. kontakt: ff-red@mil.se telefon: 08-788 88 88 (Informationsstaben)

ansvarig utgivare
ERIK LAGERSTEN, informationsdirektör

Nästa textdeadline: 7 oktober 2014
Beräknad utgivningsdag: 29 oktober 2014

redaktör
DAG ENANDER
dag.enander@mil.se
Försvarsmaktens informationsstab

grafisk formgivare
INGELA BERGSTRÖM
FMV, Grafisk produktion, Stockholm

Tryckt hos Elanders Sverige AB

Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarsmaktens officiella ståndpunkt. För ej beställt material ansvaras ej. ISSN 1100-8245

Genrebilder från Shutterstock.

Hans huva löste huvudvärken

Försvarmaktens fältsjukhus kräver en behaglig inomhustemperatur, som fås med hjälp av dieseldrivna klimatanläggningar.

Men klimatanläggningarna krävde väderskyddande huvar som inte fanns.

Då uppfohn Christofer Granwe på logistikplutonen sådana – som nu kommer vidareutvecklas.

Sedan januari har Försvarsmedicincentrum (FömedC) i Göteborg ansvar för första och andra sjukhuskompanierna, där det förstnämnda kompaniet är fullt bemannat och under uppbyggnad för beredskap i NBC15. Under vårens övningar upptäckte man att det krävdes en för personal och patienter behaglig temperatur i fältsjukhusen, vilken kunde åstadkommas med dieseldrivna klimatanläggningar. Problemet var dock de 200 liter stora faten som dieseln förvarades i – de saknade både uppsamlingskärl och väderskyddande huvar. Att köpa in civilt framtagna uppsamlingskärl var en lösning, men de var i sitt grundutförande inte anpassade för utomhusverksamhet, som efter regn resulterade i dieselspill på marken. För att förhindra det krävdes väderskydd, något som i dag inte finns i Försvarmakten.

– Det gjordes försök med att vira enkla tunna presenningar runt diesel-faten som regnskydd. Med dessa blåste sönder, det blev veck och vatten kom

ändå in. Dessutom såg det väldigt oproffsigt ut, säger Christofer Granwe på logistikplutonen på FömedC.

Han pratade med kompaniets tekniska chef och föreslog att han skulle få rita på ett förslag på hur en väderskyddande huva skulle kunna se ut. Ritning och kravspecifikation togs fram och därefter kontaktades tre leverantörer, som fick ange bud på material, kostnader och leveranstid.

Prototypen justerades lite grann innan FömedC till slut beställde 15 väderskydd. De har sedan använts under övningar med goda erfarenheter och har uppfyllt de krav som Försvarmakten ställt.

– Väderskydden har minimerat risken för att få ytterligare dieselutsläpp på övningsplatsen. Dessutom finns det en ventilationsöppning som omöjliggör att väderskyddet skulle kunna bli en ”gasbomb” av eventuella dieselångor. En permanent plastficka där varningstext och varningssymboler kan förvaras finns på en sida av väderskyddet,

Christofer Granwe

CHRISTOFERS UPPFINNING:
Väderskyddande huvar till dieseldrivna klimatanläggningar.

liksom reflexer på motsatta sidor, vilket ger vägledning om ska lyfta faten med gaffeltruck i mörker, säger Christofer Granwe.

Han ser hur andra förband med liknande behov och verksamhet skulle ha nytta av väderskydden. Vid insats utomlands minskar de dessutom risken för öppna vattensamlingar. De kan bli en grogrund för till exempel malariamygg och förhindrar också att blåsande sand kan tränga in och blandas upp med dieseln.

Text och foto: Björn Borg/FömedC

Smitta påverkar Swedint

Ebolasmittans utbredning i Afrika påverkar nu även FN-kurser på Swedint.

– Vi har valt att följa en rekommendation från FN. Det innebär att vi avbokar elever från Liberia, Sierra Leone, Guinea och Nigeria, säger Jonny Börjesson vid Swedints utbildningsavdelning.

I närtid påverkar detta FN-kurserna United Nations Staff Officer Course och United Nations Civilian Staff Officer Course som genomförs i månadsskiftet september/oktober. Swedint försöker nu fylla tomma platser med elever från andra länder.

Försvarmakten lanserar elitlag inom multisport

Multisport är en uthållighetsidrott där orientering, paddling, cykling och löpning sker i olika miljöer och distanser. Sedan tidigare har flera av Sveriges bästa multisportutövare varit försvarmaktsanställda, men tävlat för olika lag. Nu samlas gräddan av Försvarmaktens multisportare under namnet Swedish Armed Forces Adventure Team.

I teamet ingår John Karlsson, Daniel Hansson, Johan Hasselmark, Emil Dahlqvist och Malin Hjalmarsson och deras huvudmål under 2014 är klart: Adventure Racing World Championships i Ecuador som avgörs i november.

Föräldralön istället för föräldrapenningtillägg

Försvarmakten och arbetstagarorganisationerna har tecknat ett avtal om föräldralön som börjar tillämpas från den 1 oktober 2014.

Föräldralön betalas ut av Försvarmakten under tiden du är föräldraledig oavsett hur många dagar du tar ut med föräldrapenning hos Försäkrings-

kassan under samma period, dock högst 360 dagar per barn. Ersättningen är densamma som dagens föräldrapenningtillägg. Det innebär att du inte behöver redovisa till arbetsgivaren vilka dagar du tagit ut föräldrapenning hos Försäkringskassan när du är föräldraledig.

För att få föräldralön ska du

skicka in ditt barns födelsedatum (det faktiska eller det beräknade) i god tid innan din föräldraledighet. För att du som redan har barn som är fött/födda före den 1 oktober 2014 ska kunna få föräldralön under din föräldraledighet måste FM HRC utöver födelsedatum få in information om hur många dagar med

föräldrapenning du har kvar (ej på lägstanivå) för respektive barn. Denna information måste vara FM HRC tillhanda före den 22 september för att du ska kunna få ut föräldralön i tid.

Mer information om hur du ska gå tillväga finns på emilia under Arbete i FM, Ledighet och Föräldraledighet.

HÅLL KEB RENT! Expedition Clean-Up Kebnekaise ser till att landets högsta bergsmassiv städas.

Städning av Sveriges högsta berg

Nyligen genomfördes för första gången någonsin Expedition Clean-Up Kebnekaise, ett unikt samarbete mellan Försvarsmakten och Håll Sverige Rent med äventyrarna Renata Chlumska och Oskar Kihlberg. Samarbetet ska belysa vikten av vår miljö och öka kunskapen om allemansrätten och det miljöengagemang som Försvarsmakten har inom olika områden.

- Försvarsmakten har ett brett uppdrag där miljöhänsyn och miljöåtgärder har en stor plats. Förutom att vi slutför städningen efter flygolyckan vid Kebnekaise stöttar vi Håll Sverige Rent i deras arbete mot

nedskräpning i naturen, säger Arne Wessner, miljöchef på Försvarsmakten.

I mars 2012 störtade ett norskt Hercules-plan i Kebnekaise. Fem personer omkom och uppskattningsvis 40 ton vrakdelar, varav 10 000 liter flygbränsle, spreds i området. Bärningsarbetet som genomförs av Bergsplutonen från I19/Arméns jägarbataljon har varit mycket komplicerat.

Arbetet håller nu på att slutföras och expeditionen kommer även att följa en del av det arbetet.

Håll Sverige Rent kommer att plocka skräp som ovarsamma besökare gjort sig av med i fjällvärlden.

Mentorpool för utlandsstyrkechefer

Att vara chef för en utlandsinsats är många gånger ett ensamt arbete. Behovet att kunna tala med någon som varit i motsvarande situationer har påtalats av flera utlandsstyrkechefer. Och den man vill prata med måste uppfylla en rad kriterier: odelat förtroende, fungerande personkemi, vara utanför kommandokedjan och inte ha kopplingar till chefer hemma.

Därför har Sveriges Veteranförbund Fredsbaskrarna (SVF) fått i uppdrag att organisera en

mentorpool som nu är klar och består av ett antal före detta chefer med utlandserfarenhet. Att välja mentor är frivilligt och ett enkelt kontrakt upprättas mellan mentor och insatschef, där möten före insats och kontakter under utlandstjänstgöringen bestäms. Efter genomförd utlandstjänstgöring övertas Försvarshögskolan ansvaret för utvärdering och erfarenhetsåterföring.

Först ut med valda mentorer är cheferna för Nordic Battlegroup och Minusma-insatsen i Mali.

Försvarsmakten bistod vid halländska översvämningar

Ett stort antal hemvärnssoldater men också fast anställd personal från Lv6 i Halmstad bistod räddningstjänsten i arbetet med de översvämningar som drabbade delar av Halland nyligen.

- Vi har begärt stöd av Försvarsmakten och de har ställt upp med att ge oss cirka 50 hemvärnssoldater. Det är en fantastisk fin organisation de har, med egna transporter, logistik, mat med mera. De hjälper oss främst med att bygga barriärer och att förstärka där det behövs, säger Mattias Sjöström, brandmästare vid räddningstjänsten i Halmstad.

Huvuddelen av personalen kommer från 45:e hemvärnsbataljonen, även kallad Hallands hemvärn. I skrivande stund har vattennivålaget stabiliserats.

RÄTTNING

I nummer 6, 2013 av Försvarets forum på sidan 16 angavs felaktig fotografisk upphovsrättsinnehavare. Rätt upphovsrättsinnehavare är Henrik Ishihara. Försvarets forum beklagar felaktigheten.

Plus och minus i delårsrapporten

Den 15 augusti lämnade Försvarsmakten in sin delårsrapport för årets första halva. I den står att läsa att verksamheten utmärks av en intensiv övningsverksamhet och upprätthållande av beredskap för nationella insatser. Produktionsresultaten har i huvudsak varit enligt plan, resultatet påverkas främst av begränsningar när det gäller tillgång och tillgänglighet av materiel. Den ekonomiska prognosen visar att anslaget för förbandsverksamhet överskrids med 110 miljoner kronor samtidigt som anslaget för internationella insatser underutnyttjas med cirka 180 miljoner kronor. Försvarsmakten bedömer att en balansering mellan anslagen ska kunna ske under hösten. Avgångarna under GMU har minskat under första halvåret. Intresset för att bli kontinuerligt tjänstgörande soldater och sjömän är fortsatt stort. Däremot krävs fortsatta ansträngningar för att rekrytera tidvis tjänstgörande soldater och sjömän.

CITATET

"Aldrig hade jag trott att det skulle bli sådan uppståndelse för att en enkel örlogskapten, förvisso med en hel del åsikter, klev ut i ljuset från en undanskynd tillvaro på webben."

Signaturen Skipper, känd från blogg och Twitter, stiger fram genom en debattartikel i DN – som Niklas Wiklund, nybliven fartygschef på HMS Stockholm på tredje sjöstridsflottiljen.

INGA SURA MINER PÅ PRIDE. Den nederländska försvarsmaktens representant var mäktat imponerad av att Försvarsmakten medverkade i Pride.

Självklart Försvarsmaktsdeltagande på Pride

Förra året representerade ÖB Sverker Göranson ensam Försvarsmaktens högsta ledning i Prideparaden.

I år fick han sällskap av generaldirektören Peter Sandwall.

Dessutom valde försvarsminister Karin Enström att gå med Försvarsmakten i tåget.

– Paraden var en fantastisk upplevelse och dessutom en viktig signal till samhället och Försvarsmaktens alla anställda och frivilliga kring var vi står värdegrundsmässigt, säger Peter Sandwall efter sin Pridepremiär.

Under hela veckan fanns Försvarsmakten på plats i Pride-parken på Östermalms IP i Stockholm. Dessutom har myndigheten stått som värd för en internationell Nato-konferens för HBTQ-frågor och några av konferensens deltagare valde även att gå med i tåget.

– Det är ett förnämligt exempel på ledarskap som er försvarsminister, överbefälhavare och generaldirektör visar. Dessutom är det en fantastisk parad, säger Amia Michael, kapten från nederländska flygvapnet.

Inför Pride kritiserades För-

svarsmaktens engagemang från enstaka håll, men den kritiken tar ÖB Sverker Göranson med ro.

– Vi lever i en demokrati, de som kritiserar får tycka vad de vill. Personligen tycker jag att kritiken påminner lite om anonyma insändare i lokaltidningar på temat ”jag åkte fast för fortkörning. Har inte polisen viktigare saker för sig än att jaga hederliga medborgare som råkar köra för fort?”. Försvarsmakten är demokratins yttersta försvarare. Därför menar jag att det är viktigt att vi som myndighet står upp för de grundläggande demokratiska värdena. Det gör vi på olika sätt – genom att patrullera Sveriges gränser, genom insatser utomlands och genom vårt deltagande i Pride, som ytterst symboliserar alla människors lika värde, säger ÖB.

TEXT OCH FOTO:

JESPER TENGROTH/INFOS

PÅ NY POST

Försvarsmakten förlänger överste/flygingenjör **Olle Hultgren** vid Försvarets materielverk/flygsystem, som Företrädare systemledning Flyg tillika teknisk chef under perioden 1 september 2014 till 31 augusti 2017.

Försvarsmakten förlänger brigadgeneral **John Stjernfalk** som enhetschef vid Försvarets materielverk/flygsystem under perioden 1 november 2014 till 31 december 2016.

Försvarsmakten förlänger flottiljamiral **Andreas Olsson** som enhetschef vid Försvarets materielverk/marinsystem under perioden 1 april 2014 till 31 december 2016.

Försvarsmakten förlänger brigadgeneral **Anders Carell** som enhetschef vid Försvarets materielverk/armésystem under perioden 1 april 2014 till 31 mars 2017.

Försvarsmakten förlänger överste **Fredrik Hedén** som militärsakkunnig vid Försvarsexportmyndigheten under perioden 1 september 2014 till 31 augusti 2015.

Försvarsmakten placerar överste **Ulf Siverstedt** till förfogande för Chef Insatsstaben vid Högkvarteret under perioden 11 augusti 2014 till 31 december 2014.

Försvarsmakten placerar överste **Jonas Wikman** till förfogande för Chef Produktionsstaben vid Högkvarteret under september 2014. Därefter placerar Försvarsmakten Jonas Wikman som C PROD PLAN vid Högkvarteret under perioden 1 oktober 2014 och tills vidare, dock längst till och med 30 juni 2018.

Försvarsmakten placerar överste **Niclas Karlsson** till förfogande för Chef Produktionsstaben vid Högkvarteret från och med 1 oktober 2014 och tills vidare.

Försvarsmakten placerar **Johan Pekkari** som chef för Artilleriregementet under perioden 1 september 2014 och tills vidare, dock längst till och med 31 augusti 2018. Vid tillträdet på befattningen befordras Johan Pekkari till överste.

Försvarsmakten förlänger överste **Mikael Frisell** som överbefälhavarens MA vid Högkvarteret från 1 juli 2014 och tills vidare.

Försvarsmakten placerar kommandör **Kenth Gutensparr** till förfogande för försvarslogistikchefen vid Högkvarteret med tillträde 25 augusti 2014.

Raska löjtnanter

När årets försvarsmaktsmästerskap i löpning nyligen avgjordes kunde ingen slå en löjtnant: bland damerna var Elisabet Hökerberg från MHSK snabbast medan Daniel Karlsson från P7 var Försvarsmaktens snabbaste över fem kilometer terränglöpning. Daniel avverkade halv milen på 17 minuter och 31 sekunder medan Elisabets tid var 20 minuter och 24 sekunder.

200

Den 14 augusti 1814 stupade tre svenska soldater vid Kjölbergs Bro, strax utanför Fredrikstad i Norge. Soldaten Berndt Storm från Bohusläns regemente var sannolikt sist av dessa tre att stupa – helt tillförlitliga källor är omöjliga att hitta – och 32-åriga Storm är därför den siste svenske soldaten att stupa i ett svenskt krig.

Det innebär också att Sverige i år haft fred i 200 år – längre än något annat land i världen.

Kollegorna som kämpade i röken

Försvarsmakten bidrog på olika sätt och med olika förband för att släcka och undsätta när Västmanlands skogar nyligen brann.

Några människor räddades i sista sekunden, som de fem skogsarbetare som plockades upp ur en sjö.

– Elden var endast några meter bort och de såg mycket medtagna ut, säger Kent Jonsson, befälhavare på helikopterflottiljen.

Det började med en gnista från en skogsmaskin. Det slutade med den största branden i svensk modern historia, när en nästan 150 kvadratkilometer stor yta brann. Ett tjugofemtal hus nedbrunna. 1 200 människor evakuerade, liksom 500 djur. En död, en svårt skadad. Siffrorna är nästan ofattbara men verkliga för de drabbade.

Försvarsmakten fick tidigt förfrågan om olika former av assistans, bland annat kopplades helikopterflottiljen in. Kent Jonsson och hans Helikopter 16-besättning fick uppdraget den 4 augusti att först lokalisera och hämta upp nio skogsägare, vilket de löste.

Tillbaka vid staben kom en ny förfrågan:

”Kan ni hämta fem personer i en sjö?”.

– Vi visste då inte hur det såg ut på plats. Efter en snabb analys inom besättningen kom vi överens om att göra ett försök. När vi kom närmre stoppades vi av en tät vägg av rök. Vi steg upp till 700-800 meters höjd över röken och lyckades ta oss ner mot marken inne i det rökfyllda brandområdet och vidare fram till sjön, säger Kent.

Med nosen mot strandkanten

Kent Jonsson och hans besättning räddade livet på fem skogsarbetare som omringats av lågorna.

började sjön sökas av. Efter en stund såg färdmekanikern Ivar Sveninge fem gestalter i röken, hopträngda på en klippavsats omringad av lågor. Med endast någon meters höjd över vattnet hovrade helikoptern närmre och uppdragsspecialisten Klas Johansson signalerade att en åt gången av de nödställda skulle simma ut till helikoptern. Det gick bra för den förste nödställda som simmade ut och efter en kraftansträngning hos kabinpersonalen drogs han upp på duren. Han berättade att en av de kvarvarande inte kunde simma.

– Besättningen kom fram till en lösning. Genom att kasta ut ett spännband kunde Klas och Ivar dra resterande nödställda till och upp i helikoptern. Det visade sig fungera perfekt. Under flygningar analyseras alltid situationer och risker. Med en bra kommunikation och dialog där förslag på lösningar lades fram inom besättningen och värdera-

des av alla berörda löstes i det här fallet uppgiften på ett bra sätt.

– Att jobba ihop i en vältrimmad besättning i skarp insats under ett sådant komplext uppdrag är bland det bästa man kan vara med om säger pilot Jöran Forsman.

Några som måste lyftas fram i insatserna är de deltagande hemvärnsförbanden, som drog över 80 mil slang åt räddningstjänsten och skapade brandgator. Från luften deltog helikopterflottiljen också i släckningsarbetet: över åtta miljoner liter vatten släpptes från Helikopter 10 och Försvarsmaktens helikoptrar har totalt flugit över 300 timmar i samband med branden. Nu är det akuta släckningsarbetet avklarat men mycket återstår, som röja träd och gräva för att komma åt glödhärdar som pyr under markytan.

TEXT: DAG ENANDER/INFOS

FOTO: KLAS JOHANSSON OCH ANNA LINDH/HKPELJ

FÖRSVARSMAKTENS BIDRAG I BRANDBEKÄMPNINGEN

(med reservation för eventuella fel)

Hemvärnet

Hemvärnssoldater från Västmanland, Södermanland, Uppland och Dalarna.

Hkpf1j

3 stycken Helikopter 10, 2 stycken Helikopter 16 med personal och lufrumssamordnare.

LedR

Bandvagnsförare, lastbilsförare, samverkansofficerare, insatschef och personal. 3 stycken bandvagnar, 3 stycken flakväxlare, en bandvagnsambulans och en 24-meters släpbil.

F21

Drivmedelsflak med personal samt 3 stycken brandbilar med personal från 23:e och 25:e flygbaskompanierna.

Ing2

3 stycken RIB-båtar med personal.

K3

Drivmedelsflak med personal.

TrängR

Drivmedelsflak med personal.

36°41'31.3"N
67°08'25.0"E
26.06.2014
11:14:57

*Svenska flaggan halas för sista gången
på Camp Northern Lights.*

**Strax efter lunch, den 26 juni 2014.
Kapten Mats Biel rullar ut genom
den svenska campens grindar i
Mazar-e-Sharif.**

**Det har många svenska soldater och
officerare gjort före honom sedan
2006, men han är speciell.
Mats är siste svensken på Camp
Northern Lights.**

NYCKELPERSONER. Överste Mats Ludvig överlämnar campens ceremoniella nyckel till generalmajor Vesa i afghanska armén.

SKRIVET OCH KLART. Överste Lars Norberg signerar kontrakten med brigadgeneral Rohulla, infrastrukturansvarig i norra Afghanistan.

LITEN TILLSTÄLLNING. Runt 100 deltagare var med när CNL bytte ägare.

Camp Northern Lights i Mazar-e-Sharif har sedan det stod färdigt 2006 varit hem för fler än 7000 svenska soldater och officerare som tjänstgjort i Afghanistan. Från början var förläggningen tänkt att rymma 150 personer med potential för totalt 250. Inom kort var dock styrkan utökad till 400 personer och Camp Northern Lights – ofta förkortat CNL – växte.

– Camp Northern Lights har en stor plats i många svenska soldaters och officerares hjärtan. Här har vi upplevt glädje över framsteg, frustration över motgångar. Här har vi upplevt sorg över stupade och sårade kamrater. Här har vi skapat historia, sa Mats Ludvig, kontingentschef

för FS 27 i sitt tal vid överlämningsceremonin.

I takt med att de afghanska säkerhetsstyrkorna har övertagit ansvaret för säkerheten i landet har Sveriges militära bidrag till Isaf minskat i storlek. Det har därför inte längre funnits något syfte med att ha en egen bas i området. Istället är det på Camp Birka, den svenska delen av den tyska flygbasen Camp Marmal, strax utanför Mazar-e-Sharif som den svenska styrkan numera bor och arbetar i huvudsak.

”Skicka, sälj, skänk eller skrota”

Avvecklingen av Camp Northern Lights har pågått sedan skyttekompaniet Quebec Lima avvecklades under våren 2013. Sedan

mars i år har en omstruktureringsstyrka från Trängregementet som lyder under FS27:s befäl varit på plats, men det var först efter att FS26 lämnade Camp Northern Lights i mitten av maj som arbetet på riktigt kunde ta fart. Under några veckors tid gjordes ett enormt arbete med att plocka ner, packa, sanera och skicka iväg fordon och materiel till Camp Birka för vidare transport till Sverige. Det som inte skickats hem har sålts, skänkts eller förstörts. Samtidigt anpassades el, vatten och avlopp på Camp Northern Lights till de kommande ägarnas behov och ekonomiska möjligheter. Bland annat sänktes elkostnaderna till en tiondel genom att stadsnätet kopplades in.

VAD TOG DU MED DIG FRÅN AFGHANISTAN?

Warehouse.
Jag har under mina månader fått se ett land som

jag sannolikt aldrig fått besöka annars. Där möts bergslandskapet med öken, kylan och ökenvärmen. Grönskan bestod till huvuddelen av opiumfält och cannabisodlingar. Jag har mött människor ur olika samhällsskikt, fattigdom och rika krigsherrar men generellt vänliga människor. Afghanistan har aldrig varit en lätt plats att leva på. I dag är det en nation som försöker ta sig ur kaoset.

Hans Zettby, Linköping, FS 05 och FS 11
Dä: C och stf C, St/Tr Komp
Nu: Kanslichef, flygvapenregion Öst

– Från samtalet från Högkvarteret till att jag var på plats tog det lite drygt en vecka. Tanken var att jag skulle vara förbandschef i tre månader. FS06 var ett litet förband bestående av underhållsdelar och samverkansgrupp, grupperat på Camp Warehouse i Kabul, en camp som flera gånger utsattes för attacker. Det jag mest minns från den tiden är de otroligt professionella medarbetarna vars roll var att bädda för ett växande svenskt bidrag. Efter FS06 skulle jag fortsätta som militärrådgivare

Inget larm, fler vaktpass

Under avvecklingen försvann fler och fler funktioner som tidigare varit självklarheter för dem som tjänstgjort på Camp Northern Lights. Kapell, bastu och mäss är några exempel på förändringar. Men några förändringar fick större konsekvenser än andra. Att plocka ner larmsystemet innebar utökade vaktpass, och när köket stängdes fick de som tjänstgjorde på Camp Northern Lights äta stridsportioner i fem veckor.

- Jag är jättenöjd med arbetet och resultatet. Alla har gjort sitt yttersta för att vi ska hinna klart i tid, och det gjorde vi, säger major Mattias Andersson, chef för omstruktureringsstyrkan och ansvarig på plats på CNL.

En enkel sorti

Överlämningsceremonin den 26 juni stod i stark kontrast till den ceremoni som genomfördes den 11 maj, i samband med att det nordiska samarbetet upplöstes. Från ett fullsatt flaggplan med försvarsministern, överbefälhavaren och ett stort medieuppbåd på plats då, till en enkel ceremoni med knappt 100 deltagare, inklusive fanvakt och en mindre vaktstyrka den 26 juni.

Från den afghanska sidan var de tre ledande militärerna i norra Afghanistan på plats: generallöjtnant Vesa, chef för 209:e kåren, samt brigadgeneralerna Farooq, chef för tredje brigaden och Rohulla som ansvarar för infrastrukturen inom den afghanska armén i norra Afghanistan.

60 sidor inventarieförteckning

Först på plats var brigadgeneral Rohulla för att inventera och signera en sextio sidor tjock inventarieförteckning tillsammans med överste Lars Norberg, som lett planeringen av avvecklingen i Afghanistan från svenskt håll. Efter att de andra två

generalerna anlönt, ställde de svenska och afghanska soldaterna upp innan överlämningen skedde under enkla förhållanden där överste Mats Ludvig och generalmajor Vesa talade, och tackade för den tid som varit och önskade varandra lycka till, innan nyckeln till basen överlämnades och den svenska flaggan halades för sista gången klockan 11.15.

- Jag, den 209:e kåren, den afghanska armén, försvarsministeriet och det afghanska folket är tacksamma gentemot alla de svenska soldater och officerare som tjänstgjort på Camp Northern Lights för att göra Afghanistan till ett bättre land att leva i. Vi är också mycket tacksamma för de pengar och det arbete ni lagt ner inför överlämningen av förläggningen, sa generalmajor Vesa i sitt tal.

- Vår tid på Camp Northern Lights är över, men denna plats, och Afghanistan kommer för alltid att finnas kvar i mitt minne, såsom i många andra svenskers. Låt denna plats fortsätta sprida ljus i norra Afghanistan, avslutade överste Mats Ludvig.

Och så, när den mindre ceremonin utanför offentlighetens ljus var över, kunde de svenska deltagarna enkelt, smidigt och säkert rulla ut genom portarna en sista gång med destination Camp Birka.

Därmed blev torsdagen den 26 juni 2014 ingen vanlig torsdag, utan en dag som markerar mer än något annat att ansvaret för framtiden nu är hos afghanerna själva.

TEXT OCH FOTO: CARL MÅRTENSSON/PAO FS 27

AFGHANISTANINSATSENS FRAMTID

I maj 2014 avslutades det nordiska samarbetet NB TSU och Sverige har inte längre något geografiskt säkerhetsansvar i Afghanistan. För FS 27 och kommande insatser är det träning och rådgivning av de afghanska säkerhetsstyrkorna som är i fokus. Under 2014 minskar insatsen till maximalt 50 personer. Från och med årsskiftet 2014/2015 planeras International Security Assistance Force (Isaf) att ersättas Resolute Support Mission (RSM) som endast ska vara en rådgivningsinsats. Den svenska regeringens vilja är att Sverige ska fortsätta att bidra med maximalt 50 personer även till Resolute Support Mission.

åt Unama. Jag reste tillsammans med utsedd politisk rådgivare och närskydd runt i landet för att kartlägga olagliga miliser. Mycket lärorikt, intressant och emellanåt lite väl spännande. Här såg jag hur det internationella samfundet gjorde stor skillnad för landet - ett vackert land med en stolt, svårkuvlig befolkning. Det skulle bli tre månader men slutade med 18 månader på raken. Det går inte om man inte har familjens stöd.

Dag Lidén, Karlsborg, FS 06

Då: Förbandschef FS 06 och militärrådgivare Unama (United Nations Assistance Mission in Afghanistan)

Nu: Regementschef K 3

- Jag minns det vackra afghanska landskapet, de smala vägarna genom bergspassen och sandöknen som tog slut vid horisonten. Men minns också utbrända stridsfordon och rostiga granater som låg utspridda överallt. De givmilda och vänliga människorna, men också barn som spelade fotboll i snöslasket med plastsandaler på fötterna på vintern. Tristessen, rädslan, julfirandet och gemenskapen. Jag tar

NEDMONTERADE MINNESMÄRKEN. Innan överlämningen skickades diverse minnesmärken hem till Sverige.

GAMMAL GRAFITTI. Minnen från tidigare insatser finns kvar i vaktornen.

SISTA VAKTEN. Sista vaktpasset sköttes av elfte eskortpluton från Trängregementet.

med mig erfarenheten att uppskatta att jag och min familj lever i ett land i fred och frihet.

Mikael Segerholm, Västerås, FS 14

Då: Systemtekniker, Telekrig

Nu: Ingenjör på konsultfirma

Konstruktörer och demontörer

2005 fick de uppdraget att bygga en bas i Afghanistan. Nästan tio år senare fick Lars Norberg och Harald Rosén uppdraget att avveckla Camp Northern Lights.

– Det finns ingen rivalitet eller prestige mellan oss. Det är lätt att prestera när båda har samma fokus på att lösa uppgiften, säger duon som jobbat tillsammans i snart 40 år.

KÄNNER DU INTE IGEN DIG? Det här är platsen där Camp Northern Lights senare uppfördes.

Det började med en dammig fotbollsplan i en nästan obebyggd del av norra Afghanistans största stad. Platsen för det som skulle bli den största svenska militära basen i modern tid.

Noga utvald av flera anledningar av Lars Norberg och Harald Rosén.

– Det var statlig mark, vilket är viktigt för att slippa problem med exempelvis flera ägare av samma mark som ofta förekommer i Afghanistan. Att det dessutom

var en fotbollsplan skvallrade om att det troligtvis inte fanns minor, oexploderad ammunition eller föroreningar där. Men självklart söktes och testades platsen innan bygget startade, säger Lars Norberg.

Kompisar på Karlberg

Men egentligen började det mycket tidigare. 1974 börjar kadetterna Rosén och Norberg förväntansfullt på Karlberg, föga medvetna om att de kommer följas åt

genom karriären: från Sverige till Saudiarabien och slutligen till Afghanistan.

Båda valde så småningom att läsa vidare vid högre fortifikationsteknisk utbildning i slutet av 1980-talet och arbetade sedan på olika håll med allt från försvarsstaben, fortifikationskårens stab, tillika inspektör över rikets befästningar och med marinbaser till att vara

Lars Norberg

VAD TOG DU MED DIG FRÅN AFGHANISTAN?

– Mitt starkaste minne från Afghanistan fick jag redan uppleva tredje dagen. Vi var ute på patrull när vi möttes av ett 100-tal flickor med skolväskan på ryggen, gående hand i hand. Det var skrott

i luften, några åt glass andra gick och sjöng. Några av dem var på väg hem, andra var på väg

till dagens första lektion. Detta var ett så påtagligt bevis på att vår närvaro gjorde skillnad. Det är en bild som etsat sig fast i min själ och som jag värdesätter otroligt högt. Och som jag gladeligen delar med mig när någon ifrågasätter huruvida vår insats var nödvändig eller inte.

Maria Angell-Dupont, Ort, FS 15
Då: Press Information Officer
Nu: Projektledare, IKT Norge

– En taktisk erfarenhet i form av vikten av lätta och rörliga skytteförband, i ett land där fordonen ofta är bundna till vägar, vägar som ofta mineras så stoppas enkelt ett fordonsberoende kompani av en väl-

placerad vägbomb. Amerikanska och brittiska förband förstår hur vitalt det är med lätta

lärare och kurschef på Militärhögskolans högre fortifikationstekniska kurs.

Ett tiotal år senare fick Harald Rosén frågan om han var intresserad av att bli ställföreträdande chef på nystartade Försvarmaktens anläggningskontor med ansvar för samtliga nationella anläggningar, utveckling av snabbyggda skydd och förläggningar utomlands. Chefen som ställde frågan? Lars Norberg.

CNL:s "pappor"...

I maj 2005 fick de uppgiften att bygga en bas för den svenska truppen i Afghanistan som skulle stå klar till dess att Sverige tog över ansvaret som Provincial Reconstruction Team våren 2006. Den första inriktningen var att basen skulle vara dimensionerad för 150 soldater med potential att ta emot upp till 250 soldater. I juni och juli samma år åkte de på den första rekognoseringsresan. Valet föll som sagt på en fotbollsplan i den då helt obebyggda sydöstra delen av Mazar-e-Sharif.

Trots förseningar orsakade av allt från produktionsmissar hos leverantörerna till gränsstängande fågelinfluensa och en blöt vinter som omöjliggjorde landtransporter, togs basen i bruk den 15 mars 2006 och i augusti samma år var det mesta på plats. Sedan dess har Camp Northern Lights förbättrats och förfinats flera gånger, bland annat för att klara upp till 600 boende.

- När vi började fanns det inget koncept för hur förläggningen skulle byggas. Frågorna var inledningsvis därför många. "Hur ska ett kök se ut? Vilka krav ställer vi på kvaliteten? Vad ska skyddsrummen klara? Hur ska murarna se ut för att passa in i stadsbilden? Hur kan vi förvara ammunition på ett säkert sätt?" var bara några av utmaningarna. Vi gjorde många tester längs vägen, bland annat sprängde vi bilbomber och sköt artillerigranater på

skyddsrummen och murarna på Älvdalens skjutfält, säger Harald Rosén.

Vid årsskiftet 2006/2007 lades anläggningskontoret ner och återigen gick Harald och Lars skilda vägar.

Harald Rosén

... och pensionerare

2012 kom beslutet om att minska antalet internationella soldater i Afghanistan. Då kom också frågan om att ansvara för att avveckla materiel och infrastruktur till Lars Norberg, då stabschef på informationstaben. Återigen vände han sig till Harald Rosén, då ställföreträdande chef för Swedec, med frågan om att bli hans ställföreträdande chef på nystartade omstruktureringsgruppen (OMG). Den första omstruktureringsstyrkan (OMS 01) avvecklade Camp Monitor under 2012-2013 och under 2013 avvecklades skyttekompaniet Quebec Lima och Stridsfordon 90 av OMS 03. I april 2014 anlände OMS 04 med uppdraget avveckla och överlämna Camp Northern Lights och sedan fortsätta att avveckla

Camp Birka och övrig svensk infrastruktur på Camp Marmal.

- Det har gått bättre och bättre längs vägen och vi har varit på plats mer och mer för att kunna göra avdömningar för att snabba på arbetet. Under första halvåret 2014 har vi i stort sett varit nere hela tiden, två veckor var i taget,

säger Lars Norberg.

Personlig pension runt kröken

Den 1 juli lämnade de för sista gången Afghanistan tillsammans. Lars Norberg har gjort sin sista resa - "nummer 17" - och Harald Rosén kommer göra ytterligare en för att stötta avvecklingen av Camp Birka. I oktober beräknas uppdraget vara slutfört och det ska inte finnas någon svensk infrastruktur, materiel eller svenska fordon kvar i Afghanistan.

- Då väntar en slutrapport innan vi båda siktar på pensionen i början av 2015, säger duon.

TEXT: CARL MÅRTENSSON/PAO FS 27

Lars Norberg var med och byggde Camp Northern Lights, som nu övergått i afghansk ägo.

infanteriförband som kan strida till fots och flyttas och sättas in med lufttransport, en förmåga som tyvärr håller på att dö ut i Försvarmakten.

Johan Wärme, Karlsborg & Kabul, FS 16 och FS 22

Då: Gruppchef, Skyttegrupp

Nu: Närskyddsoperatör, Vesper Group

- Framför allt tog jag med en massa dråpliga minnen där det inte fanns någon instruktion eller någon att fråga utan det som gällde var "lös uppgiften". Många underliga situationer, som man aldrig råkar ut för på

ett svenskt företag. Bara det att ta emot externa möten i form av banktjänstemän, som man

möter upp iklädd full stridsmundering. Många och varierande uppgifter - ena stunden har jag kunder på kontoret, nästa stund är det fråga om en bevakningsuppgift.

Agneta Rosengren, Ekerö, FS 18

Då: Paymaster

Nu: Controller, Aon

”Det som saknas är en civil-politisk lösning”

I mer än 30 år har Svenska Afghanistankommittén (SAK) arbetat på plats i Afghanistan med bland annat utbildning och hälsovård. Anders Rosén är SAK:s informationssamordnare på plats i Kabul. Här är hans syn på framtiden för Afghanistan efter nyårsafton 2014.

Hur påverkas livet för det afghanska folket när Isaf-styrkorna har åkt eller ska åka hem?

– Det är ju en process som pågått i flera år att Isaf dragit ner och lämnat över till afghanska säkerhetsstyrkor. Säkerheten är generellt sämre nu i Afghanistan, landsbygden är osäkrare och det sker fler attacker. Å andra sidan kunde valet i april och juni genomföras över förväntat, visst skedde det attacker mot vallokaler men det var egentligen inte värre än en vanlig dag i Afghanistan. För det fick de afghanska säkerhetsstyrkorna mycket beröm.

Har Isafs närvaro skapat eller löst problem?

– Många afghaner har en kluven inställning till Isafs närvaro, visst behövde den elementära säkerhetssituationen efter talibanernas fall lösas med hjälp utifrån men det betyder inte att Isafs närvaro har löst problemen. Säkerhetsläget är sämre i dag och det som verkligen saknas är en civil-politisk lösning. Men där är jag hoppfull, mycket tyder på att Afghanistan för första gången får något som liknar en samlingsregering och dessutom en stark premiärministerpost. Det öppnar för en bredare civil-politisk lösning.

Vad eller var är Afghanistan om tio år?

– Jag tror vi har ett stabilare Afghanistan, tyvärr gäller det inte alla områden. Politiken är förhoppningsvis mindre infekterad och det finns en tydligare federal

PACKAT & KLART. Anders Rosén var tidigare programledare för SVT:s reseprogram.

styrning. Sedan tror och hoppas jag att de ekonomiska hjulen har börjat snurra och att landsbygdens infrastruktur förbättrats, delvis med svensk hjälp. Det skulle minska rekryteringsbasen för talibaner och grupper utifrån, till exempel från Pakistan. Bättre ekonomi för det afghanska folket ger större kraft att stå emot yttre hot.

FEM FAKTA OM SVENSKA AFGHANISTANKOMMITTÉN

- Bildades 1980 som en protest mot Sovjetunionens invasion av Afghanistan 1979.
- Har ungefär 5800 anställda, varav över 99 procent är afghaner.
- Bedriver sitt arbete på landsbygden med inriktning mot de allra mest utsatta.
- Är politiskt och religiöst obundna. Finanseras av med bidragsgivare, Sida, EU och Världsbanken.
- Har i dag huvudkontor i Kabul och åtta kontor runt om i landet.

Från säkerhet till rådgivning

Sverige har inte längre något geografiskt säkerhetsansvar i Afghanistan och när FS 27 är färdiga med avvecklingsarbetet har styrkan inte längre egna förläggningar, fordon eller ett eget förråd.

Så vad finns egentligen kvar av insatsen i Afghanistan?

När FS 28 tar över i slutet av november kommer det svenska bidraget att bestå av 35 personer. Majoriteten arbetar precis som tidigare i Mazar-e-Sharif i norra Afghanistan, men en handfull finns också i Kabul, bland annat överste Lennart Axelsson som arbetar som rådgivare åt Mohammad Akram, ställföreträdande chef för den afghanska armén.

– Det är första gången Sverige bidrar med en rådgivare på så hög nivå och det är ett tydligt exempel på den svenska insatsen nu skiftar fokus helt till att syssla med rådgivning till de afghanska säkerhetsstyrkorna, säger Mats Ludvig.

Fler rådgivare, färre soldater

Hela Isaf-insatsen har minskat under året. I mars var styrkan cirka 6 000 personer i norra Afghanistan, i slutet av året kommer den att vara en fjärdedel. Antalet rådgivare ökar dock hela tiden och i dag finns ett hundratal i norra Afghanistan.

– För Sveriges del innebär det bland annat att vi skickar ytterligare fyra rådgivare till den afghanska armén i september. Chefen för FS 28 kommer även att ha ansvaret för den internationella rådgivargruppen på Operations Coordination Center Regional (OCC-R), säger Mats Ludvig.

TEXT: CARL MÅRTENSSON/PAO FS 27

– Framför allt en fruktansvärt grymt kamratskap, både med svenska och amerikanska kollegor. Speciellt med Task Force Hurricane, deras vägröjningsteam. Jag och en kompis var faktiskt över i Pittsburgh och hälsade på

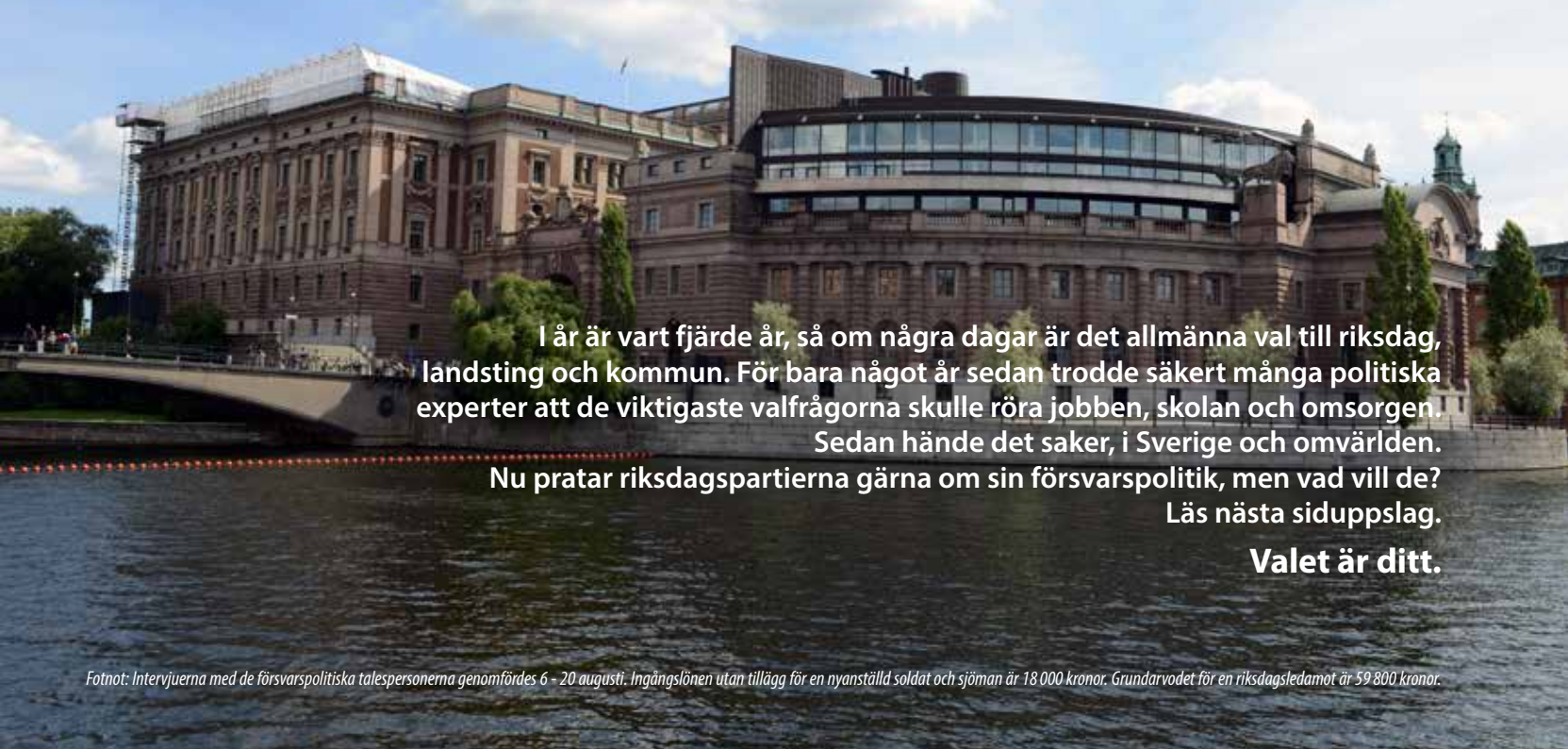
för några veckor sedan. Det var två år sedan vi sågs men det kändes som två veckor sedan. Alexander Andersson, Lilla Edet, FS 21 och FS 23
Då: förare/skytt på bärgningsfordon 90 & förare på 9040C
Nu: Grävmaskinist, egen firma

Kontingentscheferna för FS 28 och FS 29, överste Joakim Karlquist (t.h) och överstelöjtnant Jan Ohlson (t.v) kommer samtidigt att vara chefer för rådgivarna vid Operations Coordination Center Regional (OCC-R) i Mazar-e-Sharif. Här hälsar de på och diskuterar framtiden med nuvarande chefen för rådgivarna överste Mikael Johansson och generalmajor Sayadi, chef OCC-R.

I VALET och KVALET

I år är vart fjärde år, så om några dagar är det allmänna val till riksdag, länsting och kommun. För bara något år sedan trodde säkert många politiska experter att de viktigaste valfrågorna skulle röra jobben, skolan och omsorgen.

Sedan hände det saker, i Sverige och omvärlden.

Nu pratar riksdagspartierna gärna om sin försvarspolitik, men vad vill de?

Läs nästa siduppslag.

Valet är ditt.

ALLAN WIDMAN (FP)

”Den som missade Georgien 2008 var ouppmärksam”

Vad ska Sverige ha ett försvar till?

– Sverige ska precis som alla andra stater kunna upprätthålla sin suveränitet inom sina erkända gränser och det är en uppgift som ställer olika krav över tid, men det bedömer jag innebär grundläggande försvarsfrågor oavsett omvärldsläget. Ett försvar som omfattar Sverige, vårt territorium och svenska intressen.

Vad ska det försvaret kunna skydda oss från?

– Det ska skydda oss från alla de som hotar vår territoriella integritet och vårt nationella oberoende.

För två år sedan skrev en allianskollega att ”R drar sig öster ut. Europa säkrare än på länge.”. Så blev det kanske inte riktigt. Kunde du ana den utvecklingen vi sett de två senaste åren i Europa?

– Ja. Det kunde jag. Det har för mig varit uppenbart att sedan Putins andra presidentperiod inleddes så har ryska samhället i demokratiska termer varit på väg åt fel håll. Den som missade kriget i Georgien 2008 har varit ouppmärksam.

Varför vill du borra hål i kajen i Slite?

– Därför att det är ett enkelt men mycket effektivt sätt att göra en försvarsbere-dande åtgärd. Det är en våra nyare hamnar. Jag ringde till hamnkapten i Slite för sex år sedan när det här uppmärksammades och han berättade att han hade varit i kontakt med Högkvarteret men att han fick svaret att det inte bedömdes då nödvändigt att sprängpreparera den nya kajen. Den där kajen kommer ligga där i kanske 100 år och det finns ingen av kvinna född som kan förutspå vad det säkerhetspolitiska läget är då.

Vad skulle det sämsta med ett Nato-medlemskap vara?

– Nu måste jag verkligen fundera... vad skulle det vara? Nato är inte överstatligt så det finns inga tvingande åtgärder, möjligen underförstådda förväntningar så jag kan inte se att Sverige kan tvingas i någon riktning. Jag har förmodligen en bristande fantasi men jag kan inte komma på något negativt.

Är Folkpartiet ett försvarsvänligt parti?

– Ja. Jag är faktiskt förvånad över det försvarsengagemang som finns i partiet. Men med en major som partiledare, en löjtnant som partisekreterare och en kapten i reserven som försvarspolitisk talesperson så det kanske har satt sina spår...

Vad tjänar en nyanställd soldat eller sjöman per månad, utan tillägg?
– Efter ÖB:s ensidiga höjning ligger den väl på 18 500 kronor i månaden?

MIKAEL JANSSON (SD)

”Kvinnor kan absolut vara lika bra soldater som män”

Vad ska Sverige ha ett försvar till?

– Skydda vårt territorium och hävda våra gränser. Det är också varje nations skyldighet.

Vad ska det försvaret kunna skydda oss mot?

– Samtliga partier bedömer ju i dag att inom tio år finns det inget invasionshot mot Sverige men samtliga partier säger samtidigt att bortom tio år kan vi inte bedöma.

Försvarsmakten arbetar efter en värdegrund som ”slår vakt om alla människors lika värde, rättvisa och jämlikhet”. Är det viktigt?

– Det är mycket viktigt, att man lär sig om mänskliga rättigheter och vad som händer i krig och i krigsfångläger.

Ni vill återinföra värnplikt för 10 000 unga män och kvinnor årligen. Kvinnor ska kunna säga nej men för män ska värnplikt gälla. Kan inte kvinnor vara lika bra soldater som män?

– Kvinnor kan absolut vara lika bra soldater som män, men det finns en genomsnittlig skillnad i styrka. Soldaternas yrke är ju ganska krävande. Därför är det lämpligt att det är frivilligt för kvinnor. De flesta kvinnor som vill ska få göra värnplikten om man inte är alldeles för svag.

Ni vill bevara Sverige alliansfritt men förespråkar en militär allians med Finland. Hur går det ihop?

– Ja, det går ju inte ihop. Går vi ihop i en militär allians med Finland så är vi ju inte helt alliansfria men vi ju alliansfria mot de större militära block som finns.

Varför ville ni utreda ett Nato-medlemskap för fyra år sedan men inte nu?

– Vi har ändrat oss på den punkten. Vi tror att man kan bygga en nordisk försvarsallians, trots att Danmark och Norge är med i Nato. Man skulle ha ett kontrakt gällande sjö- och luftförsvar. Men det är klart, den stund de är hotade så träder Nato in. Men vi har pratat med amerikanerna och de ser gärna många samarbeten.

Vilka amerikanare är det ni pratat med?

– James Townsend på amerikanska försvarsdepartementet. Han tyckte det var en svår frågeställning men trodde det skulle kunna lyckas.

Vad skulle det bästa med ett svenskt Nato-medlemskap vara?

– Man hamnar ju under kärnvapenparaplyet. Fördelarna finns bara vid storskaligt krig, när det gäller materielsamverkan och krishantering behövs ju inte Nato.

Är Sverigedemokraterna ett försvarsvänligt parti?

– Absolut.

Vad tjänar en nyanställd soldat eller sjöman per månad, utan tillägg?

– Jag kan inte siffran men chansar på 17 000.

Fotnot: James J. Townsends titel är Deputy Assistant Secretary of Defense for European and NATO Policy på amerikanska försvarsdepartementet.

CECILIA WIDEGREN (M)

”Ingen kunde förutspå det som skedde på Krim”

Vad ska Sverige ha ett försvar till?

– Värna vår självständighet och vårt territorium.

Vad ska det försvaret kunna skydda oss mot?

– En förändrad och komplexare omvärld, mer oförutsägbar och med en helt annan hastighet i förändringarna.

Som dess ordförande, är du nöjd med försvarsberedningens arbete och slutresultatet?

– Absolut. Alla ingående parter har gjort ett fantastiskt arbete för att det skulle bli en så bra produkt.

Vad kunde de olika parterna gjort bättre?

– Vi fick ett gediget underlag från alla myndigheter inklusive Försvarsmakten och jag tycker partierna har bidragit enormt men i grunden kan man alltid studera fler länder och deras miljöer, men det finns ett resschema som då också måste breddas.

Vad händer nu med beredningens arbete?

– Beredningen lever vidare men har inget formellt uppdrag. Vi har lämnat vår rapport till försvarsdepartementet som bett Försvarsmakten och andra myndigheter att tycka till, så vi följer utvecklingen generellt.

I oktober 2012 skrev du på Twitter att Europa var säkrare än på länge. Var det en felaktig bedömning?

– Inte då. Det var en verklighet och en tid vi levde i då. I dag lever i vi en osäkrare tid och Europa har mött en helt annan säkerhetsmiljö. Av historien har vi lärt oss att saker och ting ändras.

Kunde ingen förutspå det som skett?

– Nej, helt klart inte.

I Almedalen sa du att ”RB5 tillhör numera byrålådan eftersom de förutsättningar som gällde för över ett år sedan inte gäller längre”. Stämmer det?

– Det står väldigt tydligt i beredningens rapport på sidan 101, att förutsättningar har förändrats i tre olika led sedan förra sommaren och att Försvarsmakten nu ska förhålla sig till verkligheten som den ser ut i dag, så därav byrålådan.

Så den är ovidkommande och ligger i byrålådan?

– Ja, den ligger bra där.

Är Moderaterna ett försvarsvänligt parti?

– Ja, ett jätteförsvarsvänligt parti!

Vad tjänar en nyanställd soldat eller sjöman per månad, utan tillägg?

– 18 500 kronor.

MIKAEL OSCARSSON (KD)

”Det är korkat att hålla dörren till Nato stängd”

Vad ska Sverige ha ett försvar till?

– Sverige ska ha ett försvar som skapar trygghet, som försvarar Sverige mot yttre hot.

Vad ska det försvaret kunna skydda oss från?

– Målet för oss måste vara att kostnaden att anfalla Sverige för en eventuell angripare måste vara stort, den angriparen måste räkna med att möta kvalificerat motstånd oavsett var den planerar att angripa oss.

Ni vill utreda ett Nato-medlemskap, men det vill inte det största allianspartiet. Är det som Göran Hagglund sagt, oansvarigt av Fredrik Reinfeldt och M att stoppa en sådan utredning?

– Ja, det är det. Det är så pass central fråga för Sverige när nästan alla våra grannländer är medlemmar. M säger att vi ska utöka vårt samarbete med Nato men då säger till exempel USA:s ambassadör i Sverige ”med vem då?” och att ”en försäkring löser man innan det händer något, inte när det har hänt”. Det är väldigt riskabelt med tanke på hur försvarsförmågan har gått ner i våra grannländer som är medlemmar i Nato. De har fullt upp med sitt eget. Blir det en konflikt finns det verkligen ingen hjälp till Sverige. Det är korkat att hålla dörren stängd och låst.

Vad skulle det sämsta med ett Nato-medlemskap vara?

– Man ska vara realistisk. Ett medlemskap löser inte alla Sveriges försvarsproblem, vi måste först satsa för att få vårt eget försvar att fungera, exempelvis ligger vi alldeles på tok för långt efter när det gäller att ha soldater och materiel på plats. Ett Nato-medlemskap räddar inte oss, men det är dumt att avvakta i tio år till. Vi måste titta på plus- och minuslistan över ett medlemskap och se vad som talar för och eventuellt emot.

Är Kristdemokraterna ett försvarsvänligt parti?

– Ja. Vi pratar om att trygghet i familjen är nummer ett, sedan handlar det om trygghet på gator och torg men trygghet mot yttre hot är det viktigaste som du som samhällsmedborgare kan kräva. Det är inget särintresse, det är ett allmänintresse.

Vad tjänar en nyanställd soldat eller sjöman per månad, utan tillägg?

– För lite. Det ligger på runt 18 000 kronor, men det vi har sagt att vi kan se oss i stjärnorna att få folk att stanna i sex, sju, åtta år om vi inte som alla andra länder som infört det här systemet har olika former av bonusar för de som jobbar som soldater och sjömän. Då stannar de bara kvar lika länge som under värnpliktstiden.

PETER HULTQUIST (S)

"Inte aktuellt att ta upp frågan om Nato-medlemskap"

Vad ska Sverige ha ett försvar till?

– Försvarets främsta uppgift är att försvara Sverige och värna vår nationella integritet och suveränitet.

Vad ska det försvaret kunna skydda oss mot?

– Försvaret ska skydda oss från eventuella hot från omvärlden, vara en integrerad del i Norden och Europa för att kunna bidra till säkerhet i vår del av världen. Försvaret ska också kunna verka internationellt i FN-sanktionerade insatser, antingen fredsframtingande eller fredsbevarande.

Som försvarsutskottets ordförande, är du nöjd med försvarsberedningens arbete och slutresultatet?

– Jag är i stort sett nöjd med innehållet i beredningsrapporten. Däremot är jag inte nöjd med den osäkerhet som finns kring försvarets framtida ekonomi.

Vad kunde de olika parterna gjort bättre?

– Vi kunde ha mer prestigelöst försökt komma överens om ekonomin.

Efter att ha varit motståndare till EU under 1960-, 70- och 80-talen svängde S ganska snabbt 1990 och föreslog ett svenskt EU-medlemskap. Vad krävs för en socialdemokratisk svängning angående ett Nato-medlemskap?

– Det är inte aktuellt med någon förändring av vår syn på militär alliansfrihet. Det är en linje som för vår del ligger fast och jag uppfattar också att det i försvarsberedningens arbete finns ett brett stöd för att den linjen ska fortsätta.

Finns det utrymme för en diskussion om ett Nato-medlemskap?

– För vårt parti är det inte aktuellt att ta upp frågan om medlemskap.

Är Socialdemokraterna ett försvarsvänligt parti?

– Ja, det är vi. Dessutom har vi markerat behovet av att ha en stark folklig förankring för Försvarsmakten och där är det så att det personalrekryteringssystem som riksdagen med tre rösters övertikt röstade igenom, så finns det en risk att det i framtiden inte kommer finnas en folklig förankring som vi tidigare hade.

Betyder det att om ni i regeringsställning skulle ändra på personalrekryteringssystemet?

– Vi planerar inga tvära kast i personalförsörjningen, systemet måste utvecklas. Däremot vore det klokt att studera det norska systemet där värnplikt och en professionell försvarsmakt kombineras.

Vad tjänar en nyanställd soldat eller sjöman per månad, utan tillägg?

– Få se nu... det ligger runt 19-20 000.

PETER RÅDBERG (MP)

"Försvarsmakten kom in för sent vid skogsbranden"

Vad ska Sverige ha ett försvar till?

– Vi ska ha ett försvar för att skydda Sveriges gränser, men vi ska ha en säkerhetspolitik som är bredare än ett rent militärt försvar.

Vad ska det försvaret kunna skydda oss från?

– I själva säkerhetsbegreppet ingår naturligtvis Försvarsmakten, men de andra hotbilderna som finns mot landet måste också omfattas. Vi ska se till att landets medborgare har det tryggt och bra i det här landet, det inkluderar IT-hot och så vidare.

Miljöpartiet vill att Försvarsmakten "måste kunna hantera en mångfald av olika sorters hot". Vilka hot kan inte Försvarsmakten hantera i dag?

– Försvarsmakten ska vara en del av arbetet mot olika sorters hot. Ta skogsbranden i Västmanland, det är ett bra exempel på att Försvarsmakten var en del i räddningsarbetet med helikoptrar. Men det tar ju en stund innan Försvarsmakten kommer in här.

Dröjde det för länge innan Försvarsmakten bistod vid branden i Västmanland?

– Ja, det tycker jag men nu har jag ingen bra koll på när de exakt kom in om jag ska vara ärlig. Men en sådan här typ av händelse som i början är civil, som den här självmordsbombaren i Stockholm så måste Försvarsmakten måste ligga mer nära en sådan händelse. Om vi tar Breivik, skulle det inträffa i Stockholm så ska ju Försvarsmakten i sådant läge vara inkopplad mer direkt.

"Vi upplever den fredligaste situationen på vår kontinent på mycket länge", skrev ni i er budgetmotion för mindre än ett år sedan. Var det en felbedömning?

– Nej, det tycker jag kvarstår. Man måste se det ur ett historiskt perspektiv trots det som inträffar i Ukraina nu. Det är väldigt lätt att hoppa in och peka på att det händer näst just i dag.

Under insatsen i Afghanistan kan Särskilda Operationsgruppen ha dödat ett antal afghanska insurgenter, något som framkom i DN i februari. Kände du till detta innan reportaget publicerades?

– Ja, ja.

Vad skulle det bästa med ett svenskt Nato-medlemskap vara?

– Möjligen en integrering av synen på säkerhet mellan de olika medlemsländerna.

Är Miljöpartiet ett försvarsvänligt parti?

– Vi är ett säkerhetsvänligt parti, vi mår om säkerheten i landet.

Vad tjänar en nyanställd soldat eller sjöman per månad, utan tillägg?

– Det var länge sen jag såg en siffra... men 20, 22 000 kronor?

STAFFAN DANIELSSON (C)

"Vi är trygga i Sveriges militära alliansfrihet"

Vad ska Sverige ha ett försvar till?

– För att försvara landets frihet, säkerhet och oberoende.

Vad ska det försvaret kunna skydda oss från?

– Från militära angrepp, från grova terrorbrott och från civila kriser och katastrofer.

Ni vill "på sikt öka anslagen till Försvarsmakten om så krävs". Är det en tydlig och klar formulering – vad är på sikt och vad krävs?

– Vi har stått bakom de sju-åtta senaste försvarsbudgeterna. Vi står också bakom försvarsberedningens rapport och som innebär precisa direktiv på hur försvarsanslagen ska ökas successivt.

"Kärnan i vår säkerhetspolitik är den militära alliansfriheten", enligt er. Samtidigt vill ni utreda vårt militära samarbete med Nato. Vad ska en sådan utredning syfta till om kärnan är militär alliansfrihet?

– Det här handlar om två saker, dels nuvarande politik på det här området där uppenbarligen riksdagen har ett förankrat beslut om militär alliansfrihet men det beslutet togs 1948 och vissa partier tycker att det inte behöver utredas igen – en fullständig ansvarslös linje tycker jag. I en seriös omvärldsanalys, i ett nytt försvarsbeslut är en analys av Sveriges militära samarbeten en oerhört viktig och grundläggande del. Att det inte ingick som del i de senaste försvarsbesluten är mycket illa, det självklara är att analysera och diskutera. Var det sedan tar vägen och får för resultat, det går inte att förutsäga. Vi är trygga i Sveriges militära alliansfrihet men oerhört mycket vatten har runnit under broarna sedan tidigare beslut.

Vad skulle det sämsta med ett Nato-medlemskap vara?

– Det som gör svenska folket naturligen trygga i att det inte är så dumt att vara militärt alliansfria är kanske att vi stått utanför krig i 200 år. Vi kan kanske också som militärt alliansfria bidra till avspänning och konfliktlösning världen över.

Är Centerpartiet ett försvarsvänligt parti?

– Ja.

Vad tjänar en nyanställd soldat eller sjöman per månad, utan tillägg?

– Tja, jag säger 17 000 kronor.

TORBJÖRN BJÖRLUND (V)

"Vi kommer ha besvär med ryssarna på olika sätt"

Vad ska Sverige ha ett försvar till?

– Vi ska ha en försvarsmakt som kan försvara Sverige och svenska medborgare. Det är liksom själva huvuduppgiften. Sedan finns det tilläggsuppgifter som att medverka internationella insatser och att bistå vid civila katastrofer och kriser.

Vad ska det försvaret kunna skydda oss från?

– I första hand invasion och anfall från andra länder. I dag är just de hoten så mycket mindre än andra hot så man kan diskutera huvuduppgiften i dagsläget.

Med referens till vad du sagt i en tidigare intervju med SvD, övar Försvarsmakten för mycket på ett anfall österifrån?

– Hotet från Ryssland finns men jag tror att man överdriver det rent militära hotet. Jag tror vi kommer ha ett besvär med ryssarna på olika sätt men inte som ett direkt hot mot Sveriges gränser. De kommer ha fullt upp med andra nationer och andra intressen runt Östersjön och runt dess gränser, så det kommer aldrig vara ett primärt mål för dem att anfalla Sverige på många, många år. Därför tycker jag att försvaret ska byggas upp så att det klarar hot från alla möjliga håll och kanter.

Vad betydde det att inte ett enda skott avlossades vid Rysslands annektering av Krim?

– Jag menar att det som hände i Ukraina när Krim annekterades visar att situationen i Ukraina inte är så enkel. Alla ukrainare är inte emot ryssarna och speciellt inte Krimborna. Det behövs inte skjutas speciellt mycket utan man kunde egentligen bara kliva in. Analysen över vad som hände i Ukraina då var för grund, anser jag.

Vad skulle det bästa med ett svenskt Nato-medlemskap vara?

– Jag har ju väldigt svårt att se att det skulle finnas något bra. Det man möjligen kan tänka sig som bra är att man kan spara pengar genom att inte ha en fullt utbyggd försvarsmakt enligt Natos krav, sett ur ett ekonomiskt perspektiv.

Är Vänsterpartiet ett försvarsvänligt parti?

– Ja, det är vi. Vi har som alla partier vissa falanger som är försvarskritiska men det menar jag har sjunkit undan väldigt mycket de senaste två åren. Det dokument som antagits på partistyrelsen visar på hur vi ska bygga upp försvaret och det har ett stort stöd i partiet. Men vi har också väldigt stora krav på hur det här försvaret ska se ut och vilket syfte det ska ha.

Vad tjänar en nyanställd soldat eller sjöman per månad, utan tillägg?

– Jag gissar på att det ligger på 18-19000 kronor i månaden.

Vågornas väktare

– Vi är inte bara sjöterritoriets ögon, vi är också dess öron och till viss del även mun. Så beskriver Sjöinformationsbataljonnens chef, Carl Sandstedt, sitt förbands uppgifter.

Vi befinner oss drygt 50 meter under berget på Muskö. Under kalla krigets dagar byggdes här en bas som skulle motstå ett kärnvapenangrepp - till ytan stor som Gamla Stan. Här, i en byggnad som vilar på gummiklossar, huserar sjöinformationsbataljonen. Namnet är något missvisande då de siffermässigt är betydligt färre än en vanlig bataljon. Här handlar det om 146 personer och av dessa är hela 107 stycken civilanställda. Att de finns just här beror enligt Carl Sandstedt på att det redan fanns tillträdesskydd, serverhallar och nödvändig infrastruktur.

– Vår uppgift är att övervaka svenskt territorialvatten och den svenska ekonomiska zonen och leda operativt samband, säger Carl Sandstedt.

Världsunika

Västkusten övervakas av den del av bataljonen som är grupperad i Göteborg, i

GRANSKNING AV GOTSKA SJÖN.
Malin Fredriksson bevakar ett antal fartygsrörelser mellan fastlandet och Gotland.

Käringberget, och Östersjön övervakas från Muskö.

– Vi håller koll på upp emot 4 000 fartygsrörelser per dag. Men det är avvikelser från det normala rörelseschemat vi är intresserade av och det rör sig kanske om 60 per dag. Ett exempel nyligen var ett stort handelsfartyg med farlig last som vek av från den normala rutten och gick rakt mot Åland. När de inte svarade på anrop fick en helikopter landa på däck, en

person hoppa av och väcka befälhavaren, berättar Nanette Lindblom, som sitter framför bildskärmarna i sjöcentralen.

Alla större fartyg har ett system som kallas AIS, automatiskt identifikationssystem. Det är en motsvarighet till flygplanens transpondrar, vilket gör det möjligt att identifiera ett fartyg och följa dess rörelser.

– Men det som gör Försvarets system världsunikt är att vi dessutom har radarstationer och sensorer, vilket gör att vi kan följa rörelserna i olika lager, säger Carl Sandstedt.

Detektivarbete

En annan del av bataljonens uppgift är att bevaka de undervattenssensorer som finns på hemliga platser utmed kusterna. På en skärm med en mängd gröna streck, som för en utomstående är helt obegriplig, sitter operatörer och urskiljer frekvenser från passerande båtar, något som kräver en hel del erfarenhet.

– Genom att kasta ett öga på skärmen kan jag se om det är en stympulpetbåt som går över sensorerna och utläsa om den har två eller fyrtaktsmotor, hur många blad propellern har och en hel del annat,

ALLTID VAKEN.
Under Kalle på julafton eller vid nyårsaftnens tolvslag, så är sjöcentralen bemannad.
– Vi brukar skåla i julmust när det blir nytt år, säger Nanette Lindblom.

UNDERLIGT UNDER YTAN.
Marie Strömqvist är spaningsoperatör och kan som sådan utläsa en hel del från de Matrix-liknande skärmarna.

säger spaningsoperatör Karl Sandberg.

Allt som bryter mot normalbilden är intressant. Då blir det ett detektivarbete. Frekvenserna matchas mot en databas med en mängd individuella fartyg sparade, om de inte överensstämmer med uppgifterna från AIS eller om något är oklart kontrolleras fartygen optiskt, med fasta kameror, eller genom att skicka flyg eller marina enheter.

Carl Sandstedt

Rätt frekvens

En annan del av bataljonen är Marinens Radio som hanterar informationsflödet till och från Försvarens alla fartyg inklusive ubåtarna. Det är lite av ett hant-

verk att hitta lämpliga frekvenser, menar Niclas Lyngstam.

– Man får tänka till på saker som solfläckar, vädret som du ser och uppe i rymden, vilka sändare som ska användas och om antenner måste riktas om.

Marinens Radio sköter även viss försvarsmaktsgemensam kommunikation. Man är också Försvarens kommunikationscentral för Raket och hanterar uppkomna samverkansbehov, som vid branden i Västmanland. Dessutom ansvarar man för frekvenskoordinering och sambandsplanering inför övningar och insatser.

Teamwork

Förut var sjöövervakning mycket av ett ensamarbete, påpekar Carl Sandstedt, men nu är det verkligen ett lagarbete som kräver bred kompetens.

– Det är alltid minst tio personer igång dygnet runt som vakar över Sveriges farvatten. Det innebär att personalen på sjöinformationsbataljonen jobbar tvåskift, tolv och en halv timma om dagen i fyra dygn och sedan är lediga i sju dagar.

Man har också kontinuerlig samverkan med kustbevakningen, som prenumererar på Försvarens sjölägesbild och för övrigt sitter i samma lokaler som sjöövervakningskompaniet i Göteborg, tillsammans med Sjö- och Flygräddningscentralen.

– Det gör samhällsnyttan med vårt arbete så mycket större.

Dessutom pågår en rad internationella samarbeten där man delar sjölägesbild, dels med åtta kustländer runt Östersjön, dels med 18 europeiska nationer.

TEXT: JOHAN LUNDGREN/INFOS

FOTO: DAG ENANDER/INFOS

NYCKELKOMPETENS.
Man kan fortfarande knacka Morse på Marinens Radio.

SJÖINFORMATIONSBATALJONEN

- Muskö**
- Ledning
- Sjöcentral
- Radiostation
- Undervattensspaningscentral
- Göteborg**
- Sjöcentral
- Visby**
- Sjöcentral
- Karlskrona**
- Radiostation (reserv)
- Stockholm**
- Sambandsexpedition MTS

GRÖNPÅSEÄTAREN

I oktober börjar nya säsongen av succéserien "Historieätarna" med Lotta Lundgren. Hennes recension över de stridsportioner som svenska soldater serveras? – Mätt blir man absolut. Men belåten, inte alls.

Alla gör det. Äter, alltså. Det är kanske därför man kan kriga om och med men inte utan mat.

"En armé marscherar på sin mage" påstås Napoleon ha sagt. Samme kejsare utlyste 1795 en tävling i köttkonservering, vilket blev startskottet för konservburkens födelse. Matförsörjning har alltså i alla tider varit en nödvändighet för krigföring, så även i Sverige: Från stormaktstidens långkok till dagens stridsportioner.

Någon med expertkunskaper om mat är Lotta Lundgren. Med ett livslångt omättat intresse för mat i alla dess former och dess bakgrund – "jag väljer alltid den konstigaste rätten på menyn om jag är utomlands" – har hon de senaste åren medverkat i programserierna "Landet Brunsås" och "Historieätarna", som gett oss svaret på varför vi har en sådan förkärlek till mjölk och hur björktrast i kanelsås smakar.

Sugen på gammal mat?

Att prata med Lotta innebär nya kunskaper. Som att ordet mål-

tid ursprungligen är sammansatt av orden "mål", den mängd mat som fick plats i munnen och "tid", tiden den maten tog att tugga ned. Eller att för 150 år sedan åt vi i Sverige egentligen ingen färsk mat, allt hade minst några månader på nacken.

Eller att införandet av allmän värnplikt 1905 bidragit till Sveriges samhällsutveckling.

– Plötsligt satt unga män från alla samhällsklasser vid samma bord och åt.

Det hade inte skett förut och gjorde avtryck på hur Sverige utvecklades.

Fredens matpåverkan

En annan påverkan är hur den i år 200-åriga freden i Sverige påverkat vår matkultur. En av grönpåsarna som Lotta testade är den indiska rätten rogan josh, en rätt som knappast kunnat funka på den berömda "guldburkens" tid – då var indisk och asiatisk mat i

stort sett okänd för de flesta svenskar.

– Svenskar är snabba att ta till oss nya matinfluenser. Till viss del beror det på att vi inte haft ett yttre hot mot eller i vårt land och därmed mot vår matkultur. Det räcker med att titta på hur det är i våra grannländer, som haft de hoten.

”Tugga och svälj!”

Mat och militärer är ett speciellt kapitel. Lotta ser lite plågad ut över uttrycket ”Känner man hur maten smakar åter man inte tillräckligt fort”, något som säkert de flesta som gjort värnplikten eller GMU hört.

– Mängden mat tycks vara viktigt. Det ska vara stora portioner, säger hon och äter hälften av sin gigantiska tonfisk-

sallad på den av militärer frekventerade restaurangen i Enköping.

– Samtidigt är det intressant att traditionen med ärtsoppa och pannkakor på torsdagar lever kvar. Visste du att just ärtsoppa kanske är den äldsta svenska maträtten som vi fortfarande äter?

TEXT: DAG ENANDER/INFO S

FOTO: JIMMY CROONA/COMCAM

FAKTA OM FOTOGRAFERINGEN

Ägde rum på årets varmaste dag: 33 grader i skogarna utanför Enköping. Ett STORT tack till Sofia Lilja, Christoffer Sandberg, Joel Sjöneby och Fredrik Helge på Ledningspluton, 112:e ledningskompaniet för hjälpen. Och ja, det står Grönpåseätaren i rubriken men påsen på bilden är röd – men det gängse namnet är just grönpåse.

Lottas matrappport

Premisserna var enkla. Lev på innehållet i en stridsportionspåse under ett dygn och redogör sedan.

Uppfattat, sa Lundgren och valde *hard core*-varianten, det vill säga att äta innehållet ouppvämt. Här är hennes egna ord om upplevelsen.

FRUKOST: YOGHURT MED FLINGOR

Yoghurt i pulverform är nytt för mig. Man ska öppna påsen, hälla i tre deciliter kallt vatten, återförslua och vänta i tio minuter. Jag höftar på vätskemängden, orkar heller inte vänta tills vattnet blivit iskallt, är det krig så är det. Tio minuter senare påminner konsistensen om en styvare variant av pudding och smaken om den typ av pulverfromage som ingen människa med förståndet i behåll serverat sedan 1985. Här krockar en påträngande vassleton från "yoghurt" med syntetisk vanilj och taggiga gryn. Jag hoppas och frör att den här frukosten är ofarlig vid förtäring i små mängder men helt säker är jag inte.

LUNCH: CHICKEN ROGAN JOSH MED RIS

Maträtten Rogan Josh är en av hörnstenarna i det kashmiriska köket. Originalreceptet bygger på lamm, här är det kyckling istället. Rogan kan översättas med "fett", josh betyder "intensivt", så mina förväntningar är rätt så höga. Det är en varm dag så jag lägger ut påsen i solen på balkongen. När jag river upp den en halvtimme senare visar den sig innehålla en rödbrun massa, lovande fjock och trög i konsistensen: inga präktiga grönsaker, bara kycklingbitar och ris som bundits samman med en rik sås. Och det är inte dumt alls, tänk grundackordet i en genomsnittlig indisk take-away korsad med barnmat på burk 8 - 12 mån. Jag äter upp varenda smula och måste därefter sova middag i två timmar. Drömmer konstigt.

MIDDAG: KÖTTBULLAR MED PASTA

Mjuka köttbullar i mesig tomatsås med pastaskruvar och tärnad morot. Smakar lustigt exakt som industritillverkad ravioli på konserv fast ut-och-in. En ganska deppig och intetsägande rätt. Tänker mig att det här är mat man äter i ensamhet med värkande hjärta och blicken fixerad på en osynlig punkt i fjärran. Om det är riktigt kött i köttbullen spelar ingen roll, smak och konsistens skiljer sig heller inte mellan pasta, sås, morotsbitar och köttbullar. Det är väldigt mättande ur ett rent fysiskt perspektiv men ganska frustrerande ur alla andra. Hoppas freden kommer och det snart.

RESTEN AV PÅSENS INNEHÅLL:

Choklad, alla tänkbara varianter på jordnötter, en mjuk chokladkaka med ett bäst-före-datum som sträcker sig tre år framåt i tiden, havrekex, hårda karameller, drickchoklad, tuggummi, portionsförpackat snabbkaffe och nötkrème. Alltså en blandning av tröstmat, snabb energi, sådant som kan ätas för att skingra tristess eller möjligen bytas mot cigaretter och porr tidningar om man sitter i fångslad i fiendeland. Jag gör upprepade försök att få i mig alltsammans under dagen men det går faktiskt inte.

SAMMANFATTNING:

Den här maten är i första hand är tänkt som **bränsle**. Ätandet är ett praktiskt och individuellt projekt utan sociala funktioner. Smaken på varmrätterna är överraskande bra. Dessvärre misstänker jag att mer rutinerade pås-konsumenter ganska snart upplever att allt smakar ungefär likadant - det brukar bli så när det är hårt processad industrimat på helkonserv man har att göra med - många av de smaksättare och kryddblandningar som används smakar inte bara likadant, de är antagligen identiska. Men det stora problemet är ändå inte smaken utan konsistensen, dess brist på variation och kontraster. Alla maträtter har grötliknande konsistens. Alla tuggor, från den första till den sista, smakar likadant. Det finns inget som bryter av. Även om ingenting smakar direkt illa, blir det mycket snart tråkigt och enahanda att äta.

"STRIDSPORTIONER SKA HÅLLA I KRIG"

Lotta Lundgren testade den sjätte generationens stridsportioner. Innan årsskiftet kommer den sjunde generationen finnas på förbanden.

- Vi testar hela tiden vilka rätter som fungerar och vad soldaterna vill ha, säger Pelle Höckerbo, verksamhetschef för 24 Hours Meals som levererar stridsportionerna till Försvarsmakten.

- Stridsportionerna är skapta för en krigssituation och ska hålla i krig. Deras utformning har fått anpassas till fredstid, säger Pelle Höckerbo.

Därför består stridsportionernas måltider av en påse istället för flera småpåsar där rättens olika beståndsdelar är uppdelade.

- Funktionen kommer först och önskemålen från soldaterna är enligt devisen "en påse, en måltid". Sedan är det kanske viktigt att poängtera att stridsportionerna är tänkta att vara normalkost över en längre tidsperiod, inte för att de inte går att äta länge utan för att vi gillar matmässig omväxling till viss del.

En del soldater som Försvarets forum har pratat med har hyllat de norska stridsportionerna.

Vad har de som inte vi har?

- Svårt att säga, de är ganska lika våra. Det kanske mer handlar om att när man ätit de svenska varianterna ett tag så tycker man att kryddning och konsistens i ett annat lands stridsportioner är tilltalande.

HAN DRÖMDE OM KOKT TORSK I ÄGGSÅS

Lotta levde på stridsportioner i ett dygn.

Löjligt lite, tänker säkert många – men vad längtar man efter i matväg när man lever på påse i veckor? Försvarets forum kollade med några som vet.

– Pannbiff. Eller ja, kött generellt som inte var frystorkat.

Fredrik Fransson, stf plutonchef, 11:e eskortpluton FS 27
Antal dagar på stridsportioner i sträck: 35

– Vanlig enkel husmanskost, typ stuvade makaroner och falukorv.

Marina Faltn, förrädsman, FS 27
Antal dagar på stridsportioner i sträck: 21 dagar

– Antingen kokt torsk i äggsås, eller en högrevsburgare. Jag är glad i mat.

Tobias Engström, stf Syscon FS 27
Antal dagar på stridsportioner i sträck: 30 dagar

Enkäter: Carl Mårtensson/PAO FS 27

– Jag är ingen förespråkare av delat ansvar, men de lösningarna som tagits fram bedömer jag kommer fungera acceptabelt, säger Micael Bydén.

Säkerheten i första hand

Vid årsskiftet ändras ansvarskedjan inom flygverksamheten.

Delar av ledning och beställning av tekniskt flygunderhåll överförs då till Försvarets materielverk, FMV.

– Jag stödjer så övergången ska gå så smärtfritt som möjligt. Men jag kommer aldrig kompromissa om säkerheten, säger flygvapenchefen Micael Bydén.

Slutet av 1980-talet: När fänrik Micael Bydén landar sitt Viggenplan upptäcks ett hål i framkanten på ena vingen. Lukten av terpentin är omisskännlig vilket tyder på att flyghöjden varit för låg över talltopparna. I dag är Micael flygvapenchef och verksamhetsledare för Försvarmaktens flygoperatör. Som sådan ansvarar han för att alla delar i den militära flygverksamheten genomförs på ett säkert sätt och enligt lagar och regler.

– Jag anklagades aldrig för misstaget. Ingen sa att jag var korkad för att jag bara är människa med fel och brister, säger han och menar att historien ovan pekar på den lärande kulturen inom flygvapnet som byggts upp under många år.

Kulturen innebär att man öppet vågar rapportera och lära av misstag och där ansvarsfördelningen är tydlig. Den kultu-

KAPTEN MED KOLL PÅ TRÅDOPPAR. Micael Bydén hyllar kulturen inom flygvapnet.

ren har gett resultat – de senaste sju åren har Försvarsmakten varit förskonad från flygolyckor med dödlig utgång. Micael säger att alla inom flygverksamheten fostras tidigt i sin yrkesutövning, oavsett om du ska skriva muttrar på helikoptrar, hålla koll på luftrummet i en stridsledningscentral eller ratta transportflygplan. Inget lämnas åt slumpen.

– Alla i kedjan är lika viktiga så att inte liv, egendom eller tredje part riskeras. Som pilot måste du dessutom kunna lägga ditt liv i andras händer och lita på att andra tar sin del av ansvaret.

Acceptabla lösningar

Vid årsskiftet överförs uppgifter och personal ur Materielsystemkontor flyg, MSK flyg, till FMV. Det är den tredje och sista verksamhetsövergången i omdaning av försvarslogistiken som syftar till att myndigheterna genom att arbeta på nytt sätt, ska få loss pengar till förbandens övningar och annat. De delar som går över till FMV ska ingå i en ny struktur för driftstyrning av flygsystemen. Kvarvarande delar ska stödja Högkvarterets arbete med att ansvara för och leda flygmaterieförvaltningen. 134 befattningar

överförs och 104 kvarstår i Försvarsmakten.

– Under arbetets gång har vi fått vara med och ställa de kritiska frågorna. Och för att skapa så goda förutsättningar som möjligt har jag ställt min stabschef till förfogande som omstruktureringsledare.

Micael Bydén kommer få stå till svars inför tillsynsmyndigheten Flyginspektionen, att även FMV efter överföringen klarar de krav som en säker flygverksamhet ställer.

– Jag är ingen förespråkare av delat ansvar, men de lösningarna som tagits fram bedömer jag kommer fungera acceptabelt, säger Micael.

Inga tillstånd, inget flyg

Den militära flygverksamheten lyder under luftfartslagen och regler för militär luftfart. Allt utgår från Chicago-konventionen, vilken är en överenskommelse inom FN och som ytterst syftar till att skydda, främst allmänheten, från flygolyckor. Det rigorösa regelverket är orsaken till att förberedelserna inför överföringen av MSK flyg fått ett extra år jämfört med de övriga materielsystemkontoren inom mark, fartyg och ledning.

– Ansvarskedjan som tidigare varit ett rakt streck inom myndigheten bryts och ersätts med en ny. Därför måste vi skriva om våra dokument för att få fortsatt verksamhetstillstånd av flygsäkerhetsinspektören till årsskiftet. Det är ett arbete som måste få ta tid, för utan tillstånd stannar flygverksamheten. Nu måste alla inblandade, oavsett organisations- och myndighetstillhörighet, göra sitt yttersta för att detta ska bli möjligt. Jag förväntar mig att alla gör det.

TEXT: KRISTINA ÅSTRAND BOHMAN/INFOS

FOTO: KLAS JOHANSSON/HKPFJLJ OCH PRIVAT

FYRA VIKTIGA DATUM INFÖR ÖVERGÅNGEN

1 oktober: Auktorisationsunderlag till flygsäkerhetsinspektören och erbjudanden går ut till berörd personal om att följa med i verksamhetsövergången.

17 oktober: Sista dagen för personalen att svara på erbjudandet.

1 november: Rapport lämnas om förslag till effektiviseringar.

1 januari: Verksamhetsövergång!

Mer info hittar du på OFL-sidan i emilia.

– Alla i kedjan är lika viktiga så att inte liv, egendom eller tredje part riskeras. Som pilot måste du dessutom kunna lägga ditt liv i andras händer och lita på att andra tar sin del av ansvaret, säger flygvapenchefen Micael Bydén.

VÄRLDENS BÄSTA TJUGOÅRING

Pålitlig, mångsidig och kompetent.

Tre adjektiv som beskriver Stridsfordon 90, som nu firar 20 år på förband.

Lika länge har Stig Brand på P 7 jobbat med stridsfordonen.

– Det är en fantastisk vagn. Dess ålder märks inte det minsta, säger han.

GENOMGÅNG. Rasmus Nilsson förklarar vad besättningarna ska öva på just i dag.

Stig är fallskärmsjägaren som sadlade om och började jobba med ett splitternytt stridsfordon för 20 år sedan. Första förband som fick Stridsfordon 90 var I19, tätt följt av övriga Norrlandsbrigader samt Livgardesbrigaden. Och starten var en smula skakig, minns Stig Brand som då jobbade på Livgardet.

- Det fanns inga utbildningsanvisningar, inget skjutreglemente och bara en miljon kronor avsatt till allt utbildningsmaterial när de första vagnarna togs i bruk. Vi fick i vissa fall testa oss fram, framför allt gällande hur skjututbildningen skulle utföras.

I dag har tiotusentals soldater i olika former och roller bekantat sig med en

av Försvaretsmaktens trotjänare. Och Stig Brand utbildar fortfarande soldater på Stridsfordon 90, numera på P7.

- Jag vill döda myten att det är svårt att framföra ett Stridsfordon 90, det är inte svårare än att köra en automatväxlad bil. Bara lite bredare och tyngre. Sedan är det en helt annan sak att bli en bra förare av ett Stridsfordon 90. Jag låter alla soldater prova på att köra tidigt i utbildningen för att se vilka förutsättningar och önskemål de har. En del är naturbegåvningar på att köra, andra på att vara skyttar.

Besättningen i ett Stridsfordon 90 sitter ganska trångt, så det finns inte plats för stora egon. Tremannabesättningen - förare, skytt och vagnchef - måste fungera som ett tajt team om goda resultat ska uppnås.

- Det är viktigt att få dem sammansvetsade. Och det här gänget med tidvis tjänstgörande soldater är exceptionellt bra, jag har inte haft en så bra pluton besättningar som de här killarna på 20 år.

Vagn i världsklass

Lika bra är fortfarande hårdvaran, anser Stig. Trots 20 år på nacken är Stridsfordon 9040 i sina tre versioner ett stridsfordon i världsklass. Och det är det inte bara Stig Brand som tycker.

- Den är grymt bra. Det märks inte att den är 20 år gammal. Och kapten Brand kan mer om den än någon annan, säger en av soldaterna som inte var född när Stridsfordon 90 började tjänstgöra på förband.

- Visst, de andra ländernas versioner har mer elektronik men det gör dem också mer sårbara. Våra vagnar tål det mesta. Och behövs det så kan vi styra och skjuta med vevar och pedaler, säger förste serge-

DET SITTER I STORLEKEN. Från vänster: norsk 30 mm, dansk 35 mm och svensk 40 mm ammunition.

STRIDSFORDON 90 I UTRIKES TJÄNST

58 Stridsfordon 90 har uppgraderats för att kunna sättas in i olika utlandsmissioner, tretton fordon har tjänstgjort under FN-flagg i Liberia 2004-2006 och nio fordon har tjänstgjort i Afghanistan 2009-2013.

... och som exportprodukt

Finland, Norge, Schweiz, Nederländerna och Danmark har sammanlagt beställt 576 stycken stridsfordon 90 (CV90) i olika utförande från svensk försvarsindustri. Dessa har en huvudbeväpning bestående av en 30 eller 35 mm automatkanon. Stridsvikten kan, framförallt beroende på en avsevärd höjning av skyddsnivån, uppgå till 35 ton.

ant Rasmus Nilsson och syftar på Stridsfordon 90:s redundans: Fallerar ett system finns det reservsystem redo.

Andra saker som soldaterna framhåller är de enkla men smarta lösningarna – som att motorns insugningsluft leds genom motorluckan, vilket minskar den infraröda signaturen.

Dock finns det saker som vittnar om att Stridsfordon 90 togs fram i ett annat årtusende: Aktionsradien är över 30 mil och en vagn bär fullastad med sig över 200 40-milimeters patroner.

– Det är ändå ingen brist eller fel. Tvärtom hade varit värre, säger Stig.

Beväpningen är också av klassisk modell – kanonen är en vidareutveckling av Bofors luftvärnskanonsuccé från 1936 medan kulsprutan i Adam och Bertil-versionerna är ännu några år äldre.

– Ammunitionen är dock toppmodern och eldkraftsmässigt finns det ingen exportversion som slår oss. Jag har jobbat med Stridsfordon 90 i två decennier men känner mig inte klar med den. Det finns fortfarande saker jag vill lära mig, säger Stig.

– Det är enligt min åsikt arméns förnämsta fordon. Det dröjer, men jag kommer vara en mycket ledsen man den dagen som Stridsfordon 90 rullat klart, säger Rasmus Nilsson.

TEXT: DAG ENANDER/INFOS

FOTO: ANNA NORÉN/COMCAM SAMT FÖRSVARSMAKTEN

Stig Brand

SKÅNSK STILSTUDIE. En mölla, vidsträckt fält och ett Stridsfordon 90.

TRÅNGT OCH MYSIGT. Förarplatsen i ett Stridsfordon 90 bjuder på spartansk inredning och ont om plats.

ETT STRIDSFORDON – TRE MODELLER

Stridfordon 90 finns i tre varianter: Adam-, Bertil och Caesar-versioner. Här är några utvalda fakta om versionerna och vad som skiljer dem åt.

STRIDSFORDON 90/9040A	STRIDSFORDON 90/9040B	STRIDSFORDON 90/9040C
Totalvikt: 25,3 ton	Totalvikt: 25,3 ton	Totalvikt: 28,5 ton
Längd: 6,55 meter	Längd: 6,55 meter	Längd: 7 meter
Bredd: 3,17 meter	Bredd: 3,17 meter	Bredd: 3,38 meter
Höjd: 4,17 meter	Höjd: 4,17 meter	Höjd: 4,17 meter
Markfrigång: 45 cm	Markfrigång: 45 cm	Markfrigång: 36 cm
Max. sidlutning: 30 grader	Max. sidlutning: 30 grader	Max. sidlutning: 30 grader
Max. stigförmåga: 30 grader	Max. stigförmåga: 30 grader	Max. stigförmåga: 30 grader
Max. hastighet: 70 km/h	Max. hastighet: 70 km/h	Max. hastighet: 70 km/h
Aktionsradie: 320 km	Aktionsradie: 320 km	Aktionsradie: 274 km
Motor: Scania 14 DSI, överladdad diesel, 8 cylindrar, 550 hk.	Motor: Scania 14 DSI, överladdad diesel, 8 cylindrar, 550 hk.	Motor: Scania 14 DSI, överladdad diesel, 8 cylindrar, 550 hk.
Växellåda: Perkins, automat 4+2	Växellåda: Perkins, automat 4+2	Växellåda: Perkins, automat 4+2
Beväpning: Bofors AKAN 40/70 40 mm, eldhastighet 300 skott/min + KSP m/39C Strf 7,62 mm + rökkastare Galix 80 mm x 6	Beväpning: Bofors AKAN 40/70 40 mm med elstyrd slaghammare, eldhastighet 300 skott/min + KSP m/39C Strf 7,62 mm + rökkastare Galix 80 mm x 6	Beväpning: Bofors AKAN 40/70 40 mm, eldhastighet 300 skott/min + KSP m/58C 7,62 mm + rökkastare Galix 80 mm x 6
Skyttesoldater: 7 stycken.	Skyttesoldater: 7 stycken.	Skyttesoldater: 6 stycken.

... OCH SEX VARIANTER

Dessutom finns Stridsfordon 90 i sex olika varianter: **Stridsfordon/Strf 9040** (bekämpar stridsfordon, andra markmål samt helikoptrar), **Eldledningsfordon/Epbv 90** (leder den indirekta artilleri- och granatkastarelden), **Stridsledningsfordon/Stripbv 90**, (Vagn där bataljonschefen leder den mekaniserade striden), **Luftvärnsfordon/Lvkv 90** (Bekämpar understödsflyg, beväpnade helikoptrar samt har mycket god markmålskapacitet), **Bärgningsfordon/Bgbv 90** (bärgar och bogserar stridsfordon upp till lika fordonsvikt) och **Störpansarbandvagn/Störpbv 90** (utrustad med televapensystemet TVA).

Totalt levererades 509 fordon till Försvarsmakten under perioden 1994-2002. Utöver dessa finns ytterligare 40 chassier tillgängliga att användas till framtida varianter av Stridsfordon 90.

Mot Mali!

Vaktstyrkan är på plats. Under hösten byggs campen vid Timbuktus flygplats.

Och den 15 januari ska huvudstyrkan på 250 personer kunna börja jobba i den FN-ledda Minusma-insatsen i Mali.

– Det svenska bidraget är ett stort utvecklingssteg för FN då det tillför kvalificerad underrättelseinhämtning till en FN-ledd insats, säger Anders B Svensson, planeringsansvarig för insatsen.

Den 12 juni fattade riksdagen beslut om ett svenskt deltagande i en FN-ledd insats i Mali, ett beslut som alla partier minus SD stod bakom. Men planeringsarbetet att få en svensk kontingent på plats till årsskiftet har pågått en längre tid, i allt från rekrytering till sjukvårdslogistik.

– Det är ett omfattande arbete för det finns nästan ingen tillgänglig infrastruktur eller material i Timbuktu. Allt måste tas dit. Holländarna som står för det största västeuropeiska bidraget har till exempel behövt frakta dit cement, säger Anders B Svensson.

Han var med och planerade inför den svenska insatsen i Afghanistan för tio år sedan och kan därför göra jämförelser. Och även om det finns likheter så är skillnaderna stora.

– Nästan alla som åker har erfarenhet från Afghanistan, men de yttre förhållandena är värre. I Mali är det primitivare på alla sätt. I sektor väst, ett område stort som Frankrike där Sverige

FAKTA OM MALI

Huvudstad: Bamako

Yta: 1 240 000 km²

(världens 24:e största land – ungefär 2,5 gånger Sveriges yta).

Invånare: 14,5 miljoner

Medellivslängd: 54 år

Del av befolkningen under 14 år: 47 procent

Barn som arbetar: 36 procent

Odlingsbar mark: 5 procent

Läkare per invånare: 8 promille

Förekommande sjukdomar:

Hepatit A och B, diarréer, tyfoid, malaria, denguefeber, snäckfeber, epidemisk hjärnhinneinflammation, rabies, gula febern, kolera, tuberkulos med mera.

ska verka blir det som varmast 50 grader i skuggan, med en vind från Sahara som får det att kännas som om man blåser på en med en hårfön. Och här finns alla upptänkliga sjukdomar och farliga djur.

Skyffla sand

Dessutom finns det markanläggningstekniska utmaningar som måste vara lösta innan huvudstyrkan kan vara på plats – som de schaktningsarbeten mot-

HÄR SKA CAMPEN LIGGA. Intill Timbuktus flygplats projekteras och byggs just nu den svenska förläggningen.

svarande volymen av 20 Gizapyramider som måste bort för att kunna ha en yta att bygga en camp på.

Trots de förväntade utmaningarna, har det ändå inte varit svårt att rekrytera till insatsen.

- Hade alla som ville få med en funktion i insatsen så hade det rört sig om 800 personer, säger Anders B Svensson.

Egen sjukvårdskompetens

Uppsättande förband är K3 och kontingentens kärntrupp kommer från underrättelsebataljonen. De inhämtar information genom spaning och med hjälp av avancerad teknisk utrustning, bland annat obemannade luftfarkoster och enheter för signalspaning samt förmåga

till inhämtning och bearbetning av kriminaltekniska underrättelser. I underrättelsebataljonen ingår även ett kompani med fallskärmsjägare, vilka främst ska kunna utföra spaningsuppdrag i det tilldelade operationsområdet.

Insatsen kommer också ha egen sjuk-

vårdskompetens med en 48-timmars transportkedja från skadeplats till Karolinska sjukhuset i Solna, hela tiden med kvalificerade livsuppehållande insatser.

TEXT: DAG ENANDER/INFOS

FOTO: FÖRSVARSMAKTEN

FAKTA MINUSMA

Tillåtet styrkebidrag, militär personal: 11 200 (1440 poliser tillkommer). Vid maj månads utgång uppgick den militära styrkan till 8 300 soldater.

Bidragande länder, militär personal: Bangladesh, Benin, Burkina Faso, Kambodja, Tchad, Kina, Elfenbenskusten, Danmark, Dominikanska Republiken, Estland, Finland, Frankrike, Gambia, Tyskland, Ghana, Guinea, Guinea-Bissau, Italien, Jordanien, Kenya, Liberia, Mauritien, Nepal, Nederländerna, Niger, Nigeria, Norge, Rwanda, Senegal, Sierra Leone, Sverige, Schweiz, Togo, Storbritannien, USA och Jemen.

Styrkechef: Generalmajor Jean Bosco Kazura, Rwanda.

Nya pusselbitar på plats

Nu påbörjas införandet av de sista delarna i Prio.

I maj nästa år ska alla pusselbitar vara på plats.

– Då är paletten komplett av det verksamhetsstöd som Prio levererar, säger Hans Cervin, ansvarig förändringsledning Prio införande 5-6.

Hans Cervin

sättningar för största möjliga nytta med det nya verksamhetsstödet, säger Hans Cervin.

Bland nyheterna i Prio under 2014 märks en ökad användarvänlighet genom att man tagit bort onödiga knapptryckningar och gjort användarvyn mer lättnavigerad. Chefer får fler elektroniska formulär i syfte att ge dem bättre möjligheter att följa upp personaladministrativa beslut.

Handläggare och chefer får ett bättre verktyg för att kunna ta fram beslutsunderlag och skraddarsydda rapporter.

Andra nyheter i Prio 2014 är bättre stöd för administration av hyrda markområden och lokaler, stöd för gemensam avvikelshantering inom Försvarsmakten, effektiva-

re lagerhantering på förråden samt ökad kontroll på materiel med exportrestriktioner. Palasso ersätts också av Prios lönesystem för utbetalning av löner.

Att förändringarna under 2014 berör många olika funktioner framgår tydligt. Prio blir nu alltmer komplett i förmågan att stödja Försvarsmaktens komplexa verksamhet och möta kraven på effektivitet och kvalitet.

– Med Prio får vi nu ett stöd som kan hantera det komplexa och möjliggöra bättre uppföljning och utnyttjande av våra resurser, säger Hans Cervin.

TEXT OCH FOTO: DAG ENANDER/INFOS

ILLUSTRATION: SHUTTERSTOCK

Vissa tidigare delar av Prios införande har inte fungerat som tänkt. Därför vinnlägger sig projektet om att förberedelserna ska vara betydligt bättre nu än tidigare.

– Vi arbetar med information och utbildning för att ge chefer så goda kunskaper och förutsättningar som möjligt att kunna förbereda sig och sin verksamhet inför förändringen.

Målgruppsanpassade utbildningar genomförs med målsättning att skapa förut-

Karriärkoll för soldater och sjömän

Målet: Behålla kontinuerligt tjänstgörande soldater så länge som möjligt.

Metoden: En sammanhållen karriärplanering.

– Under hösten kommer vi besöka och stödja organisationsenheter som har heltidsanställda gruppchefer, soldater och sjömän, säger Per-Olof Stålesjö, Försvarsmaktens personaldirektör.

Per-Olof Stålesjö

Sedan 2012 har Försvarsmakten genom personalstaben och produktionsledningen på Högkvarteret tillsammans med HR-centrum, arbetat med att ta fram en modell som syftar till att behålla GSS/K så länge som möjligt i deras tidsbegränsade anställning.

Modellen syftar även till att stödja GSS/K till en annan huvudsaklig sysselsättning när den tidsbegränsade anställningen upphör, samtidigt som den skapar goda förutsättningar för att GSS/K har en fortsatt relation till Försvarsmakten som GSS/T, officer, specialistofficer, reservofficer, hemvärns-soldat eller civilanställd.

– Arbetet resulterade i ett koncept som kallas Sammanhållen karriärplanering och chefen för produktionsledningen be-

slutade i november 2013 att implementera Sammanhållen karriärplanering i Försvarsmakten, säger Per-Olof Stålesjö.

Sammanhållen karriärplanering innebär att lokala resurser, som exempelvis yrkesvägledare, rekryteringskoordinatorer och livs- och karriärplanerare, arbetar gemensamt såväl inom respektive organisationsenhet och inom garnisonen som med övriga förband och näringsliv inom hela landet för att stärka motivationen och engagemanget för Försvarsmaktens bland GSS/K. Engagerade och motiverade medarbetare leder till en ökad vilja att stanna inom Försvarsmakten samtidigt som medarbetarna är goda ambassadörer med positiv inverkan på attraktionskraft och förtroende för Försvarsmakten i samhället.

En grupp bestående av representanter från personalstabens avdelning för arbetsgivarrelationer och FM HRC kommer därför under hösten och vintern besöka ledningsgrupperna i organisationsenheter har heltidsanställda gruppchefer, soldater och sjömän för att stödja dessa i arbetet med Sammanhållen karriärplanering och skapa en förstärkt förståelse för modellen, de olika beståndsdelarna som i dag finns etablerade inom Försvarsmakten och hur dessa bättre kan samverka med varandra. För att ge organisationsenheterna ytterligare stöd kommer ett seminarium för HR-chefer att hållas på Karlberg den 22 september.

TEXT: CAMILLA TEGELL/PERS

FOTO: FÖRSVARSMAKTEN

Till hands för högste chefen

□ □ · 5 □
VEXILLOLOGISKT HUVUDBRY.
 Yvonne tar fram "flaggpärmen" men saknar den finska varianten hon söker. Vexillologi är namnet på vetenskapliga studier om flaggor, fanor och standar.

Hon har koll på hans kalender och ser till att hans arbetsdagar blir så smidiga som möjligt. Bakom varje framgångsrik överbefälhavare står en skicklig sekreterare.

I ÖB Sverker Göransons fall heter hon Yvonne Dahl.

Högkvarteret på Lidingövägen, sjunde våningen och den delen av våningen som ibland kallas "blå mattan". I rummet utanför ÖB:s sätter Yvonne Dahl, ÖB:s chefssekreterare. Det är ordning i oredan på Yvannes skrivbord. Det ligger skrivelser och handlingar på några ställen och anteckningsblocket ser nästan fulltecknat ut. Det är här ÖB:s dagar styrs upp. På datorskärmen ligger kalendern uppe. Det är i den Yvonne lägger merparten av sin uppmärksamhet under en arbetsdag.

- Den går man in och ut i hela tiden. Det är alltid något som ska läggas till eller ändras.

Och kalendern är modern och finns bara digitalt och det har ju både sina för- och nackdelar.

- Du kan tro att jag blev nervös en morgon när jag kom in och den var helt blank. Det var en mindre chock. Vilka tankar det gick igenom huvudet då, säger Yvonne med skarp blick.

Lyckligtvis åtgärdades felet snabbt. Det är inte rimligt att skriva ut kalendern på papper varje gång det sker en ändring, även om det hade varit bra just den där dagen när tekniken strulade.

10 • 07

Yvonne tar hand om Kristinas förfrågan vid sitt skrivbord: ÖB vill samtala med utrikesministern, så Yvonne ringer upp sin kollega på UD och gemensamt försöker de hitta en lämplig telefontid.

En hektisk vår

Förutom kalendern går Yvonne igenom mejl, brev och handlingar. Hon sorterar och prioriterar vad som ska visas för chefen och vad som ska hanteras av hans övriga stab eller till och med slängas.

Och så har hon telefonen. Och dit är det alla möjliga som ringer. Allt ifrån statsråd till privatpersoner och försvarsmaktsanställda. Men de som står ÖB närmast ringe-
r honom på mobilen.

Våren var extra hektiskt för både ÖB och Yvonne. Sverker fyllde 60 år och det var en hel del bestyr som hamnade på Yvannes bord. Gästlista, inbjudningar och annan planering. Veterandagen innebar också inbjudningar och en del planering. Det var flera saker som sammanföll samtidigt som gjorde att det blev lite extra pressat under våren.

Beställer inte blommor

– Jobbet innebär mycket traditionella sekreteraruppgifter. Som att boka klippning och beställa blommor till frun. Nej, några sådana saker gör jag inte, säger hon med ett skratt.

– Sverker är en modern chef, han gör alla sådana saker själv. Men jag hjälper honom hålla ordning på sin vardag och ser till så att han kan lägga fokus på sina huvuduppgifter.

Att vara chefssekreterare innebär att finnas till hands för chefen så en arbetsdag kan se väldigt olika ut. Är ÖB där så är Yvonne där, så enkelt är det. Så några långluncher på stan blir det inte.

– Jag och Kathryn Dahlin, GD:s sekreterare, stöttar varann och hjälps åt så helt ensam och låst är man inte, säger Yvonne.

Kungligheter på besök

En annan viktig uppgift som Yvonne har är att förbereda och duka upp inför de besök som kommer till ÖB på högkvarteret. Just i dag väntas Finlands nytillträdde försvarschef, general Jarmo Lindberg.

– I det här jobbet får man träffa många spännande människor.

ÖB brukar presentera henne för alla som kommer och hon tycker själv att hon alltid blir bemött på ett positivt sätt ifrån alla besökare.

Och trots all hennes erfarenhet och yrkesvana så fanns det faktiskt ett tillfälle då hon var riktigt nervös inför ett besök. Det var när kronprinsessan Viktoria skulle komma.

– Jag funderade på hur jag skulle stå. Om jag skulle sitta som vanligt vid mitt skrivbord, om jag skulle stå vid skrivbordet eller om jag borde stå vid dörren. Ska jag hälsa på henne och hur tar jag henne i hand då? Det låter kanske fänigt men jag hade tusentals tankar som snurrade i huvudet. Det slutade med att jag stod vid dörren och hon kom fram till mig och tog mig i hand och tittade mig i ögonen. Det var ett imponerade möte.

Rätt avstånd till chefen

I jobbet som chefssekreterare lär man sig att läsa av människor och Yvonne var nog en av de första som såg att ÖB var stressad tiden innan hans sjukskrivning.

– Det är klart att jag var orolig för honom. Jag försökte säga åt honom att ta det lugnt, att han måste hålla i flera år till och att han ska hålla även efter de här sex

ÖB OM YVONNE

Rollen: *Chefssekreterarrollen är mycket inriktad på att få det vardagliga i jobbet att fungera. Allt från kalender via besök och möten till transporter. Med sitt sätt att vara gör Yvonne jobbet exemplariskt.*

Personen: *Hennes vilja till kvalitet för mig och det jag gör är otrolig. Ordning, struktur, service, flexibilitet och därtill hela tiden lyssnande med omtanke gör att Yvonne i sin roll är som hand i handske.*

Hon är helt enkelt fantastisk!

åren. Vi var många här som oroade oss för honom, säger hon.

Yvonne är av den gamla skolan och tycker att man ska ha en professionell relation till sin chef. Men visst är hon Sverker med ÖB.

– Man får ha lite känsla för det där med titlar. Är det besök här så säger jag alltid ÖB men är det bara vi säger jag "chefen" eller Sverker. Jag pratar ju med honom som med vem som helst här på arbetsplatsen.

Yvonne trivs bra i sin yrkesroll och hon trivs med chefen och arbetskamraterna.

– Man vet aldrig riktigt vad som väntar en på jobbet när man kommer in på morgonen, och det är en av alla anledningar till varför jag trivs så bra, säger Yvonne.

Yvonne beskriver ÖB som en fokuserad och målmedveten chef, som är ödmjuk och generös. Ett av hennes första minnen av Sverker Göransson som ÖB var när han precis hade flyttat in på rummet.

Håkan Syrén, före ÖB, hade lämnat en krukväxt i fönstret på rummet. Den hade tappat alla blad och kvar fanns bara två

stjälkar som stod rakt upp ur krukan. Men Sverker planterade om växten i ny kruka med ny jord och i dag blommar den till och med.

Hårdrock hemma

När Yvonne kommer hem ifrån jobbet, till sin lägenhet i centrala Stockholm, byter hon om från sin kavaj och kjol mot ett par jeans och en tröja. All fart och fläkt på jobbet gör att soffan är den platsen Yvonne väljer när hon vill ha lugn och ro. Men det betyder inte att hon bara slappar och tar det lugnt på fritiden.

– När jag är ledig vill jag leka med barnbarnen, motionera eller äta middag ute med mina vänner.

Och när hon städar så lyssnar hon på hårdrock.

– Då vill jag ha lite upptempo och hårdrock passar bra. Då går det undan med dammsugaren, säger hon och skrattar.

TEXT: THERESE FAGERSTEDT/INFOS

FOTO: DAG ENANDER/INFOS

08 • 13

Yvonne åker ner till restaurang Bastionen i Högkvarteret och hämtar upp frukt och mineralvatten inför dagens finska besök.

09 • 23

På ÖB:s rum. Vatten - "gärna med citrussmak" - och lite smågodis ställs fram. I dag är det geléhallon, vilket är en favorit.

10 • 02

Fikapaus med GD:s sekreterare Kathryn Dahlin. ÖB:s politiska rådgivare Kristina Bergendal kommer förbi med en förfrågan.

ÖVERBEFÄLHAVARENS SEKRETERARE

Namn: Yvonne Dahl

Familj: Två barn och fyra barnbarn

Bor: Centralt i Stockholm

Karriär: Började jobba som sextonåring, började på Försvarsmaktens skrivcentral när hon var 20. Var sekreterare åt flygvapeninspektören i 3 år. ÖB:s chefssekreterare i tio år med jubileum nu i september.

Jonathan har snyggaste tatueringen

Tävlingsbidragen fyllde mejlinkorgen och den tatuerade juryn hade ett tufft jobb att välja vinnaren i tävlingen "Försvarets snyggaste tatuering".

Valet föll ändå på Jonathan Argarius monokroma uppdaterade version av en klassisk sjömanstatuering.

– Eftersom jag jobbar på ubåt ville jag ha något som symboliserade mitt arbete, säger Jonathan.

– Val? Vann jag? Vad kul! Det var faktiskt min kompis som tipsade mig om tävlingen och sa att jag måste skicka in ett bidrag, säger en lycklig vinnare när Försvarets forum ringer upp.

Jonathan jobbar till vardags på ubåtsflottiljen – ”men ska nu plugga till specialistofficer” – och ville ha en tatuering som utmärkte hans arbete.

Sagt och gjort, Jonathan gick i december förra året till sin lokale bläckpräntare ”Rille” på Sickboys Tattoo och förklarade vad han ville ha: ett ubåtsstorn av Gotlandsklass, ett ankare, en svala och en ros, inramat av tampar.

– Han ritade ut allt på frihand innan sex timmars tatuering påbörjades. Sex långa timmar... men det var det värt för jag är oerhört nöjd med resultatet.

När kroppsdekorationen visades upp för kollegorna var reaktionerna uppskattande.

– De liksom jag var förvånade över hur bra den blev.

Och vad sa mamma?

– Hon gillade den också. Hon gick själv och tatuerade sig efter att hon såg min.

TEXT: DAG ENANDER/INFOS

FOTO DANIEL HAKKARAINEN/LUBTFJLJ

TIPS!

Vill du veta mer om så kallade sjömanstatueringar? Då är ett besök på Sjöhistoriska museet i Stockholm på sin plats – där pågår utställningen "Tro, hopp och kärlek", helt ägnad åt fenomenet sjömanstatueringar. Mer info finns på www.sjohistoriska.se

... och Rebecka Dahl får hederspriset för sin AK5:a

Valet avgör kanske inte

– men bygg brandvägg mot pilliga politiker

Jag känner inte många som tror att det stundande valet kommer ha någon avgörande betydelse för vare sig pengatilldelning eller Försvarsmaktens utveckling. Jag tror inte heller att många känner sig övertygade om att den säkerhetspolitiska utvecklingen har speciellt stort inflytande över försvarspolitik. Däremot är jag helt säker på att fler ser relevansen i myndigheten och dess resurser. Om man höjer sig lite över vardagsfrustrationen finns det skeenden värda att uppmärksamma.

2000-talets relativt snabba och radikala försvarsbesparingar var resultatet av en resolut följsamhet gentemot hotbildsbedömningen. Handel och ömsesidiga beroenden skulle ordna freden. Det känns avlägset i dag och vad man än tycker om partiernas förslag och nivåer år 2014, är det ändå ett avgörande trendbrott: Så gott som samtliga talar om resursförstärkningar. Det man träter om är hur mycket och när, inte *om*. Den eller de som kanske hellre ser besparingar, håller i rådande klimat truten i ren självbevarelse-drift. I mediernas utfrågningar och valdebatter ifrågasätts man utifrån att försvaret saknar resurser - vilket kan jämföras med tider då utgångspunkten var att Försvarsmaktens ekonomiska ram närmast var ett slöseri med pengar till vård, skola och omsorg.

Kritiken går med andra ord ut på att aviserade förstärkningar både är alltför kläna och sena, trots drastiska beskrivningar av omvärldsläget. Känslan som infinner sig är att kopplingen mellan omvärldsutvecklingen och det militära försvaret är stark – men bara så länge det handlar om att skära ner.

Vi befinner oss i en valrörelse som började i skogsbranden i Västmanland och växlade upp när regeringen kallade till presskonferens den 20 augusti "med anledning av oron i omvärlden". Utrikesministern talade om

kriget i östra Europa, om strid och sönderfall i Syd och fler människor på flykt än någon gång sedan andra världskriget. Läget är allvarligt. Inget tyder på att den kommande mandatperioden blir lugna gatan, vare sig inrikespolitiskt eller i omvärlden. Inte heller för Försvarsmakten, då detta krisläge sätter statsbudgeten under ökat tryck. Men en sak är säker, alla rycker i Försvarsmaktens resurser oavsett om det gäller skogsbrand, ökad aktivitet i Östersjön eller humanitära insatser i Irak - och få funderar numera på vad det är för vits med myndigheten egentligen.

För mig blir det allt tydligare att den tillkämpade kopplingen mellan hotbild och utgift är obsolet, liksom tal om att man ska koncentrera sig på till exempel **internationellt** eller **nationellt**: Om man inte bör dra ner när det är vackert väder, och inte är förmögen att växla upp när det blåser kallt, eller kunna vara relevant och användbar när det krisar (varhelst det gör det), ja då undermineras trovärdigheten för samtliga inblandade parter.

För mig summerar det upp till att de vägval som görs framöver måste botten i en förmåga och ambition som härleds ur en **nationell säkerhetsstrategi**, där nationens intressen klargörs och man gör upp med den intellektuella nöd som ryms i politikens inkonsekvenser. Det må gälla allt från in-tecknad hjälp utan löfte som i alliansfrågan, till att förespråka skärpt vapenexportlagstiftning samtidigt som man tycker Sverige ska skicka vapen till den kurdiska peshmerga-

milisen i Irak, eller krav på reducerat materielanslag - särskilt flygvapnets - och samtidigt stå på torgmöten och tycka det klenat att Försvarsmakten "bara" bidrar till hjälpinsatsen med två Tp-84:or. En sådan säkerhetsstrategi skulle också kunna användas som brandvägg mot uttryckande partiledare som vill lägga sig i sådant som professionen sköter bättre själv.

Annika Nordgren Christensen

FAKTA ANNIKA NORDGREN CHRISTENSEN

Egen företagare. Moderator i försvars- och säkerhetspolitikfrågor. Före detta riksdagsledamot för Miljöpartiet 1994-1998. Ledamot av försvarsberedningen 1995-2009. Ledamot av Kungliga Krigsvetenskapsakademien. Från Falköping.

TACK ERIK SKOG I BODEN!

Den 7 augusti kom utbildningsofficer Erik Skog in med 23 stycken I19/FOC-elever för avrustning. Trots att Erik från början fått en knapphändig information om avrustningen så genomförde han en för Servicedetaljen MYCKET bra och strukturerad avrustning. Detta är något som uppskattas av vår personal och allt gick problemfritt. Därför vill vi på Servicedetaljen/FMLOG i Boden ge Erik Skog med såväl befäl som elever ett stort fång rosor!

Servicedetaljen genom Carina Grönberg

Två tankar om tatueringar...

Soldater blir inte sämre av en ansiktstatuering!

Vet inte om det är bara jag som reagerade på det som skrevs i senaste Försvarets forum om tatueringar, att en ny policy om placering av tatueringar ska tas fram. Det låter väldigt lustigt enligt mig. Blir jag en sämre soldat/anställd om jag har tatueringar på händerna eller i ansiktet? Jag personligen vet att man inte blir det – och jag har inga själv på händerna eller i ansiktet. Jag vet inte vad som skulle hända i så fall: Kanske blir fienderna så rädda att de skräms ihjäl om dom ser tatueringarna?!

Försvarsmakten slår sig på bröstet när det gäller värdegrundsarbetet, att alla ska behandlas lika, inte kränkas, allas lika värde.

Enligt mig så är det tydligen inte så när det gäller tatueringarna utan verka vara ett stort problem för en del. Vad blir nästa steg?

Jag personligen känner mig kränkt av dessa regler som är under framtagande och anses därmed vara en sämre människa enligt detta.

Åke Petersson/FMLOG

Tatueringar är inte legitima för Försvarsmaktsanställda

Tatueringar har även i Sverige funnits mera eller mindre, genom åren. Men bara därför att svenskar nu visar sig vara ett av världens mest tatuerade folk, bör arbetsgivaren Försvarsmakten inte ytterligare uppmontra till att fler får upp ögonen för detta genom att utlysa en tävling, benämnd Försvarsmaktens snyggaste tatuering.

Jag uppfattar det som nu när Försvarets forum utlyser en tävling även då att Försvarsmakten tycker att det är helt okej att vara tatuerad. Undertecknad tycker inte att det

är acceptabelt av en arbetsgivare, som i andra avseende säger att anställda i Försvarsmakten ska föregå med "gott exempel", utlysa en tävling enligt ovan.

Vi har numera i Försvarsmakten anställda med ringa förståelse för olika sätt att "smycka" kroppen. Då bör inte arbetsgivaren utlysa en tävling som man nu har gjort, för att på så sätt ytterligare förstärka, att det är legitimt att som Försvarsmaktsanställd vara tatuerad.

Ulf Löwenmo/MHS K

Ideella krafter behövs, tro det eller ej

I samband med Salabranden så engagerade sig många ideellt och frivilligt och myndigheterna som plötsligt saknade resurser fick, efter vädjan, tillfört förnödenheter genom privata gåvor, trots att Försvarsmaktens centrallager bara låg 6 mil bort med massor av grejor som kunde kommit till nytta.

Sjöräddningssällskapet är medverkande i 70 procent av alla räddningsinsatser på sjön, bemannar båtar och centraler med tusentals ideella personer och finansieras av privata gåvor. Missing People också med ett nätverk med tusentals personer, har ju en förmåga att i sökande efter försvunna personer och lyckas där polis misslyckats. Man kan ju tycka att dessa uppgifter enbart skulle skötas av myndigheter, men eftersom dessa inte klarar av det så fylls utrymmet tack och lov ut av dessa ideella krafter.

Vad kännetecknar en väl fungerande ideell organisation? Man lägger ner väldigt lite tid på formalia, arbetstidsplanering, löneförhandlingar, likabehandlingsplaner och värdegrundsarbete. Men desto mer på den uppgift som man samlats för att lösa: brandsläckning, fotboll, sjöräddning, ta hand om hemlösa, musik eller annat, som skänker dessa människor en extra mening med livet och måhända ett avbrott från en grå vardag. Lönen brukar vara noll men umgänget och skrattna många.

Hur står det till med ideell militär verksamhet? Med en liten historisk tillbakablick, så kan vi konstatera att under tidig medeltid vara alla fria

män skyldiga att äga vapen och delta i de kamper som krävdes, mot djur, rövare och främmande makt. Ingen skulle ha haft synpunkter på bönder som tränade lite extra bågskytte och fäktning. Från Gustav Vasas tid och framåt utkristalliseras en myndighet som hette krigsmakten och som var den centrala kungamaktens instrument, till skillnad från den tidiga medeltidens bonderepubliker som de facto landskapen var.

Tidigt på 1800-talet kan man dock säga att följande militära former fanns: de värvade yrkessoldaterna, de indelta soldaterna, beväringen (värnpliktiga) avsedd som reserv och fyllnadsmassa till den indelta armén och borgargarderna kopplade till borgarnas ståndsprivilegier där hantverkare och köpmän var skyldiga att försvara och hålla ordning i sina städer. Runt 1860 framstod detta delvis spretiga system som otillräckligt och omodernt. Den ideella skarpskytterörelsen spred sig snabbt. Medborgare av alla klasser slöt sig samman, tränade skytte, skaffade uniformer för privata medel, exercerade och manövrerade i bataljonsenheter.

Dessa var Sveriges första, i modern mening, demokratiska föreningar, där en man ägde en röst. Självklart fanns det de som betraktade denna folkbeväpning som kriminell, medan andra inte minst en del militärer glatt stödde och hjälpte till. På kort tid var numerären 40 000, med andra ord lika stor som den reguljära armén. Staten valde att samarbeta, för man hade ju ett

gemensamt mål: Sveriges försvar. 1900 när den allmänna värnplikten gjort skarpskytterörelsen något omodern, men landstörmsbefälen i brist på utbildning valde att själva organisera sådan så uppstod det som senare kallades FBU. Även nu övade man i bataljonsförband, inledningsvis i civila kläder. 1940 när Norge och Danmark överraskande ockuperades så litade inte medborgarna på myndigheternas förmåga att organisera försvaret av just deras hemort och hemvärn bildades spontant över hela landet.

Enligt lagen klassat som olovlig kärverksamhet, men myndigheterna valde att samarbeta och en av våra viktigare folk rörelser, med 100 000 medlemmar, var bildad. Kopplat till detta bildades andra frivilliga försvarsorganisationer till stöd för landets försvar.

Hur är läget i dag? Den myndighet som fått uppgift att försvara hela landet kan genomföra operationer i en riktning en vecka. Om kriget kommer så kan man vara övertygad om, precis som myndigheterna i Västmanland i sommar, att man kommer begära att medborgarna ska bidra frivilligt och ideellt.

Men hur hanterar denna myndighet ideella frivilliga i dag? De förmåner den stolthet som dessa tillåts genom att bära svensk uniform inskränks till endast de som har en krigsplacering. Deras organisationer tillåts inte fritt öva de som medlemmarna vill utan organisationerna behandlas som utbildningsföretag som ska leverera kurser till myndigheten Försvarsmakten. Jag har själv hört en centralt placerad officer säga: "Frivilligorganisationerna är ju

bara vanliga föreningar och de håller ju i princip på med olovlig kärverksamhet." eller en annan i dag centralt placerad officer säga "Hemvärnet är en kriminell organisation." Motiv: De tog resurser från värnpliktsutbildningen. Hemvärnet var då hälften av Försvarsmaktens personalstyrka och kostade tre procent av Försvarsmaktens budget. Arméns musikkårs veteraner får inte längre spela vid högvakt en vecka per sommar med motiveringen att "De förstör varumärket för de heltidsanställda musikerna.". Nu är jag övertygad om att huvuddelen av Försvarsmaktens personal inte omfattar de något märkliga åsikter som jag här citerat, men myndigheten Försvarsmakten är de facto för liten för att hävda att den kan lösa sin huvuduppgift själv. Den saknar i det avseendet legitimitet.

Det sunda i detta ögonblick borde ju vara att bejaka alla krafter som ställer sig till förfogande utan krav på dyra löner och förmåner, men som känner en tillfredsställelse av att få dra sitt strå till stacken. Dessa människor har som regel ett civilt liv som uppstår huvuddelen av deras liv och de har inte behov av att konkurrera ut den anställda personalen, utan "ett avbrott då man får göra något som känns nyttigt" berika deras vardag och de begära oftast endast ett erkännande för att vara nöjda.

Legitimiteten, nyttan och viktigheten bestäms inte av om man är anställd av en myndighet, ett företag eller om man är medlem i en förening, utan av uppsåtet och resultatet.

Sten Aleman/LG

Intensiv insats i Irak

Ingen kan ha undgått information om vad som händer i Syrien och Irak just nu, där tiotusentals människor har flytt upp på Sinjar-berget för att undkomma islamisterna i IS. Därför beslutade regeringen måndagen den 18 augusti att skicka två Hercules-plan med förnödenheter som bland annat 170 tält. Redan nästa dag lyfte Försvarsmaktens plan från Örebro med destination norra Irak. På bilden lossas förnödenheter på Erbil's flygplats.

Foto: Jimmy Croona/ComCam

SNART ÖPPNAR PRIO IGEN

När Prio öppnar den 22 september kommer du att mötas av ett nytt och förbättrat användargränssnitt och även ett nytt arbetssätt. Det här är vad du behöver veta inför öppningen.

LÖNESPECIFIKATIONEN

När Prio öppnar den 22 september kommer den elektroniska lönespecifikationen inte finnas tillgänglig. Till den 25 september ska den finnas där och som vanligt kommer den hem i brevlådan någon dag innan den 25:e. Lönespecifikationen för oktoberlönen kommer att se annorlunda ut.

SJUKRAPPORTERING

Blir du sjuk under stängningen så använd formuläret "sjuk och friskänmälan" som du hittar på emilia Arbeta i FM – HR formulär. Detta gäller både för chefen som anmäler och för medarbetaren som friskänmäler. Läkarintyg skickas in som vanligt.

TIDRAPPORTERING

Övningsdygn, övertid, jour, beredskap, VAB och liknande – ha för vana att lägga in detta så snart det skett. Ta dig tid att lägga in de tider/ersättningar som har uppstått under stängningsperioden när Prio öppnar igen den 22 september. Du och din chef har då kort om tid att registrera och godkänna om det ska kunna komma med på oktoberlönen. 3 oktober klockan 18.00 måste det vara inlagt och godkänt.

RESOR

Måste du akut resa under stängningen beställs resan via en manuell blankett, 7 dagars framförhållning gäller som vanligt. Bara resor av mycket akut karaktär godkänns. Läs mer på emilia hur du bokar resa manuellt.

SEMESTER & TJÄNSTLEDIGHET

Du kan inte ansöka om semester eller tjänstledighet. När Prio öppnar den 22 september klockan 08.00 går det att lägga in semesteransökningar som ligger framåt i tiden eller dagar som man haft i september. Detsamma gäller för tjänstledighetsansökningar.

FÖRSKOTT

Under stängningsperioden kan inga förskott betalas ut.